

eTwinning

Sukces to nie przypadek

Innowacyjny zeszyt lekturowy

Pomorskie Żagle Wiedzy

WYDAWCA PISMA:

Pomorskie Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku,
al. gen. J. Hallera 14, 80-401 Gdańsk
tel.: (58) 34 04 100 (centrala);
(58) 34 04 110 (sekretariat)
fax: (58) 34 10 763, www.pcen.gda.pl
e-mail: edukacjapomorska@
pcen.gda.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Małgorzata Bukowska-Ulatowska
– redaktor naczelna
Magdalena Urbaś
– z-ca redaktor naczelnej

Beata Symbor
Joanna Aleksandrowicz

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:

Beata Kwaśniewska

WSPARCIE TECHNICZNE:

Andrzej Cylwik
Dorota Gmerek
Anna Szabłowska
Jarosław Szabłowski
Olgierd Tuskiewicz

WSPÓŁPRACA:

Pomorska Biblioteka
Pedagogiczna w Gdańsku

Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Biuletyn Pomorskiego Centrum
Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
Organ prowadzący:
Samorząd Województwa Pomorskiego
Placówka posiada akredytację
– decyzja Pomorskiego Kuratora
Oświaty w Gdańsku nr 74/2020
z dnia 12 sierpnia 2020 r.
Placówka wpisana do rejestru
instytucji szkoleniowych
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Gdańsku pod nr ewidencyjnym
2.22/00057/2007

PUBLIKUJ w „EDUKACJI POMORSKIEJ”

Redakcja czasopisma serdecznie zaprasza do współpracy partnerów indywidualnych i instytucjonalnych, podejmujących inicjatywy korzystnie wpływające na kształt oświaty w naszym regionie. Zachęcamy do nadsyłania ciekawych artykułów na adres: edukacjapomorska@pcen.gda.pl oraz korzystania z możliwości uzyskania patronatu medialnego „Edukacji Pomorskiej”. Szczegółowe informacje dot. zasad publikacji, a także numery archiwalne naszego dwumiesięcznika są dostępne na stronie internetowej: www.pcen.gda.pl/publikacja/edukacja-pomorska.

*W następnym numerze m.in.:
zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży.*

Fot. pixabay.com

Fot. B. Kwaśniewska

Drodzy Państwo,
z przyjemnością zapraszam do podróży z kolejnym numerem „Edukacji Pomorskiej” i spotkania z tematem tego wydania, programem eTwinning, ale także z inkluzją czy meandrami myślenia w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie: co to jest sukces. A to wszystko – w towarzystwie nieocenionego uśmiechu. *Uśmiech i czas dla swoich uczniów zawsze stara się mieć*, rozwijając swoje pasje, Małgorzata Błaszak ze Szkoły Podstawowej im. Pamięci Ofiar Stutthofu w Sztutowie – Nauczyciel Pomorza Roku 2022. Sukces to nie przypadek, przekonuje profesor Tomasz Szarek i dodaje, że w osiągnięciu go pomaga mu pasja. Sukces, jak mówi prof. Szarek, *jest efektem umiejętności bardzo ciężkiej pracy i dobrej organizacji czasu*. Myślę, że zgodzą się z tym stwierdzeniem zarówno ambasadorki i ambasadorzy eTwinningu z naszego regionu, jak i dzieci, uczniowie oraz nauczyciele realizujący projekty, w tym te międzynarodowe, w ramach programu eTwinning. Program funkcjonuje od 2005 r. jako międzynarodowa społeczność szkół, uczniów i nauczycieli współpracujących ze sobą za pomocą mediów elektronicznych¹ i jest częścią Europejskiej Platformy Edukacji Szkolnej². W programie eTwinning otwiera się przed nauczycielami niekończąca się podróż w rozwoju własnego warsztatu pracy. Projekty są realizowane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, ale technologia to tylko narzędzie pracy nauczyciela i ucznia. By wzbudzać w młodych ludziach miłość do podróży, jaką jest uczenie się, potrzeba pasji, która pozwala poznawać i współtworzyć świat nieograniczonych możliwości oraz magicznych momentów. Jednego z takich momentów doświadczyli uczniowie realizujący *kosmiczny projekt*, spotykając się z prawdziwym kosmonautą w jego świecie. Przeglądając stronę programu eTwinning nie mogę oprzeć się wrażeniu, że *piękna i wszędzie obecna jest matematyka*³. Powtórzę za prof. Szarkiem: *obcowanie ze światem wiąże się z problemem iluzji – zaś żyć naprawdę można w świecie matematycznych obiektów*. O to, na ile dzieci i uczniowie uczestniczący w projektach eTwinning doświadczają prawdy, a na ile żyją w iluzji, musiałbym zapytać ich samych. W rozwiązaniu tej zagadki przydatne mogą się okazać prezentowane przykłady projektów eTwinning realizowanych z pasją w przedszkolu, szkole podstawowej i szkole ponadpodstawowej. Gorąco zachęcam do lektury. Kończę podróż edukacyjną uśmiechem ☺, ale nie jest to „Podróż za jeden uśmiech”. Uśmiechajmy się do siebie oraz stwarzajmy dzieciom i uczniom przestrzeń do radości, bo *uśmiech to niepisana najpiękniejsza mowa świata, która zbliża ludzi i przetłumacza bariery*, jak przekonuje Nauczyciel Pomorza 2022. Moc uśmiechu dotyka i porusza nasze serca. *Czasami twoja radość jest źródłem twojego uśmiechu, ale czasami twój uśmiech może być źródłem twojej radości* (Thích Nhất Hạnh).

Z uśmiechem ☺

dyrektor

Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku

1 <https://etwinning.pl/o-programie>

2 <https://school-education.ec.europa.eu/pl>

3 <https://soswradomsko.pl/wpis/piekna-matematyka-geometria-w-sztuce-projekt-etwinning> oraz <http://www.splosiniec.szkolna.net/projekty-etwinning/projekt-ogolnopolski-matematyka-jest-wszedzie>

SPIS TREŚCI

■ <u>SŁOWO WSTĘPNE</u>	3
■ <u>TEMAT NUMERU</u>	
Program eTwinning odpowiedzią na potrzeby współczesnych uczniów.....	5
<i>Justyna Gejdel</i>	
Czy pracując metodą projektów, damy szczęście dzieciom?	16
<i>Katarzyna Brenk, Agata Majkowska</i>	
Nasze doświadczenia z eTwinningiem: Szkoła Podstawowa w Gościnnie.....	18
<i>Arleta Formela</i>	
Moja przygoda z eTwinningiem – dlaczego warto spróbować.....	21
<i>Alicja Pietkiewicz</i>	
eTwinning to the rescue!, czyli eTwinning z pomocą nauczycielowi.....	23
<i>Justyna Żukowska</i>	
■ <u>PCENne informacje</u>	
Pomorskie Żagle Wiedzy – zapraszamy!.....	26
<i>Łukasz Franków</i>	
■ <u>FORUM EDUKACYJNE</u>	
Sukces to nie przypadek.....	27
<i>z prof. dr hab. inż. Tomaszem Szarkiem rozmawia Jacek Naliwajek</i>	
■ <u>BADANIA I ANALIZY</u>	
Diagnoza funkcjonalna w praktyce szkolnej.....	31
<i>Łukasz Franków</i>	
■ <u>TIK SZKOLE</u>	
TikTok w bibliotecznej odstonie.....	34
<i>Aneta Batko, Joanna Dąbrowska-Samaszko</i>	
■ <u>WOKÓŁ NAS</u>	
Edukacja przez żeglarstwo w Pomorskich Żaglach Wiedzy.....	37
<i>Marzena Wysińska-Gajek</i>	
Od fascynacji podróżami do innowacyjnego zeszytu lekturowego.....	39
<i>Agnieszka Litwa-Kozłowska</i>	
Aktywna <i>Samochódka</i> , czyli jak można wykorzystać potencjał edukacyjny aktywności fizycznej.....	42
<i>Monika Rolbiecka</i>	
Podejście holistyczne wraz z interdyscyplinarnym spojrzeniem na plastykę.....	46
<i>Jasmine Al-Douri</i>	
■ <u>BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA</u>	
Uśmiech to niepisana mowa świata, która zbliża ludzi i przełamuje bariery.....	49
<i>z Małgorzatą Błaszak rozmawia Klaudia Malinowska</i>	
■ <u>O TYM SIĘ MÓWI</u>	51

TEMAT NUMERU

Program eTwinning odpowiedzią na potrzeby współczesnych uczniów

Justyna Gejdel

Dzisiejsza młodzież praktycznie urodziła się z technologią w ręku. Od najmłodszych lat jest otaczana informacjami w postaci obrazu i dźwięku. Ten przekaz daje natychmiastowe rozwiązania. Młody człowiek nie zastanawia się nad znaczeniem pozyskanych informacji, nie sprawdza ich autentyczności. Oczekuje prostych treści, które bawią. Nauczanie w szkole w systemie pruskim jest dla uczniów niezrozumiałe, nudne i nieciekawe, często nie widzą celowości niektórych obszarów nauczania. Uczniowie mają trudności w skupieniu się nad nowymi zagadnieniami, nie potrafią dyskutować na dany temat czy rozwiązać problemu na podstawie zdobytych wiadomości. Czas pandemii utrwalił ważność jednostki i jej wartości, a zagubił potrzebne kompetencje w zakresie współpracy, empatii i kreatywności. Pogoń rodziców za pracą, brak kontroli świata wirtualnego oraz izolacja przyczyniły się do wielu przypadków depresji i utraty celu w życiu. W poszukiwaniu rozwiązań sprzyjających poprawie sytuacji warto uwzględnić potencjał programu eTwinning.

Czym jest eTwinning?

eTwinning to część unijnego programu pod patronatem Komisji Europejskiej, mającego za zadanie pomagać w realizacji międzynarodowych projektów szkolnych przy pomocy technologii informacyjno-telekomunikacyjnych. Obecnie, w synergii z Erasmus+, jest jedną z form odpowiedzi na aktualne problemy i potrzebę rozwoju w edukacji. Pokazuje przenikanie się treści oraz spójność międzyprzedmiotową, uczy na nowo budowania relacji i współpracy oraz pozwala na dialog rówieśniczy o problemach i marzeniach młodych ludzi w różnych krajach. Rozbudzana jest kreatywność, a nauka zaczyna nabierać nowych barw. Poprawia się również samoocena ucznia i znikają ponure myśli o stagnacji. Wchodzimy w erę uważnej szkoły po pandemii.

Osobiście dla mnie eTwinning to magiczny świat edukacji, pozwalający rozwijać umiejętności małe i duże oraz wyjść poza sztywne ramy programów przedmiotowych. Jest międzynarodowy, wszechstronny, ponad granicami i dla każdego. To świat, w którym uczniowie i nauczyciele rozwijają się, tworząc wielką wspólną rodzinę.

Program eTwinning jest obecny w Polsce od 2005 r., a zatem rozpoczynamy już 18. rok współpracy przedszkoli i szkół. Początkowo zaangażowani byli głównie nauczyciele języków obcych, zwłaszcza angielskiego. Od 2014 r. można również zakładać projekty między szkołami

w swoim kraju, np. polsko-polskie, co zwiększa możliwości i szanse dla aktywnych oraz kreatywnych nauczycieli innych przedmiotów, którzy mają barierę językową. Chociaż często okazuje się, że projekty międzynarodowe nie sprawiają większych kłopotów komunikacyjnych nauczycielom – zwłaszcza tym, którzy wcześniej brali udział w inicjatywach z nauką języka obcego w projektach realizowanych w ramach Erasmus+. Synergia między programami Erasmus+ oraz eTwinning rozwinęła się bardzo szybko. Od 2022 r. oba te programy, razem z kilkoma innymi europejskimi inicjatywami edukacyjnymi, wykorzystują wspólną przestrzeń wirtualną: Europejską Platformę Edukacji Szkolnej (<https://school-education.ec.europa.eu/pl>).

Szkolna współpraca z koordynatorem Erasmus+

Z kim możemy współpracować przy realizacji projektów uczniowskich?

Współpracę można podjąć z każdym nauczycielem zarejestrowanym w eTwinning, pracującym w przed-

szkolu, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub na uczelni. Nauczyciel taki musi mieszkać w kraju Unii Europejskiej lub w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Islandii, Liechtensteinie, Macedonii Północnej, Norwegii, Serbii czy Turcji. Od marca 2013 r. program eTwinning został poszerzony o 8 krajów sąsiadujących z UE, które tworzą eTwinning Plus. Są to: Armenia, Azerbejdżan, Gruzja, Mołdawia i Ukraina, należące do Partnerstwa Wschodniego, a także Tuneza, będącą członkiem Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego (EUROMED), oraz Jordania i Liban.

W działania projektowe mogą być zaangażowani wszyscy pracownicy szkoły: dyrektor, bibliotekarz, psycholog, pedagog, konserwator, kadrowa, księgowość, sekretarka, pani sprzątająca itd. Ja bardzo korzystam z pomocy pracowników administracji i obsługi, którzy również mogą być zarejestrowani w eTwinning jako pracownicy danej placówki. Z uwagi na skromność najczęściej wybierają formę pomocy w projekcie bez rejestracji.

Czego mogą dotyczyć projekty, jak długo trwają i jakie narzędzia wykorzystują?

Projekty mogą dotyczyć wszystkiego! Nie ma ograniczeń w wyborze tematu. Elastyczność i swoboda stanowią właśnie o atrakcyjności tych inicjatyw. Mogą one swobodnie rozwijać zainteresowania i wspierać rozwój uczniów. Często to młodzi ludzie określają temat i mówią nauczycielowi, co chcieliby zrobić wspólnie z rówieśnikami z innych krajów. Czasami nauczyciel pomaga w wyborze, naprowadza na temat, w którego realizacji mógłby najlepiej pomóc uczniom. Ramy czasowe projektu też są elastyczne. Działanie może trwać jeden dzień, tydzień, miesiąc, rok szkolny lub mieć kontynuację w kolejnych latach. Innego czasu będzie wymagało przeprowadzenie projektów o takiej przykładowej tematyce: *Jak obchodzimy Dzień Babci w naszym kraju*, *Tydzień Bezpiecznego Internetu*, *Gra miejska w naszych miejscowościach* czy *Ekologiczna szkoła Minecraft*. Projekt może mieć różne formy przedstawienia osiągniętych efektów, takie jak np.: film, zdjęcia, książka, komiks, piosenka, rysunek, opowiadanie, spotkanie online, gra, wywiad, reportaż albo wspólna nauka online. Projekty są prowadzone przy użyciu łącza internetowego i komunikatorów oraz różnorodnego oprogramowania, m.in. do obróbki zdjęć, filmów, muzyki, tworzenia awatarów, komiksów czy plakatów. Dużym zainteresowaniem na każdym poziomie kształcenia cieszy się programowanie i robotyka. Można wykorzystać sprzęt szkolny pozyskany w ramach programu Laboratoria Przyszłości. W dobie cyfryzacji jest to świetny trening i podnoszenie kompetencji naszych uczniów do późniejszego zwiększenia kwalifikacji w wybranych przez nich zawodach. W szkołach średnich projekty zwykle są już poważniejsze – dotyczą takich zagadnień globalnych, jak: zrównoważony rozwój, dziedzictwo

kulturowe, wychodzenie z ubóstwa, cyberprzemoc, fake newsy itp.

Dlaczego warto angażować uczniów do udziału w tym programie?

Projekty eTwinning są przeznaczone dla wszystkich uczniów. Aktywnego i zmotywowanego młodego człowieka nie trzeba długo zachęcać. Staje się przewodnikiem dla innych – dla tych, którym nie po drodze z nauką, ale okazuje się, że mają inne ukryte talenty. To najbardziej cieszy, kiedy uczeń z ocenami dopuszczającymi nagle rozkwita, sam z siebie chce zdobywać nowe informacje i kompetencje. Projekty świetnie się sprawdzają przy włączaniu uczniów uzależnionych od gier, ponieważ ich umiejętności bardzo się przydają w opracowywaniu materiałów.

Jak zacząć przygodę z programem?

Można przejrzeć gotowe materiały, propozycje i zrealizowane projekty, aby się zainspirować. Można też wybrać bardziej odważną drogę – najlepiej wyjaśnię to na własnym przykładzie.

Jestem nauczycielem chemii i początkowo myślałam, że powinno się robić projekty zgodne z podstawą programową swojego przedmiotu. Jakże się myliłam... ale tę kwestię zostawię na inny artykuł. Tak więc, jako nauczyciel chemii, stanęłam przed klasą z pytaniem: *jaki projekt chcecie realizować w tym roku, czy są jakieś pomysły?* W odpowiedzi usłyszałam: *tak! zrobmy bombę, wysadźmy szkołę! otrujmy pana od matematyki za wszystkie jedynki...* W tym momencie już wiedziałam, że powinnam przyjść z przygotowanymi kilkoma propozycjami do wyboru. Na szczęście w sali kilkakrotnie padło też: *zbudujmy raketę! taką, która polec!* Zrezygnowana z niepokojem spytałam: *a wy wiecie, jak zbudować raketę? Nie wiemy!* odrzyknęli radośnie. *Uff*, pomyślałam i odpowiedziałam: *ja też nie, więc jak zbudujemy taką raketę?* W odpowiedzi usłyszała: *no co Pani, przecież wszystko jest w Internecie albo w bibliotece; zapytamy fizyka, a Pani na zapleczu ma tam te swoje wybuchowe rzeczy, więc na pewno coś zbudujemy.* Próbowatam oponować: *no wiecie, to nie jest takie proste, poza tym względy bezpieczeństwa i...* Uczniowie byli nieustępliwi: *damy radę, zrobmy raketę, prosimy...* I tak się zaczęło. W projekcie wzięła udział cała klasa, gdzie 6 osób było kierownikami sekcji. Projekt był prowadzony głównie z nauczycielem fizyki i informatyki z Turcji (Hasanem ğlu) oraz z nauczycielami ze Słowacji, Polski i Armenii. Trwał kilka miesięcy i obejmował wspólną naukę o budowie prawdziwych raket oraz o tych, które konstruują dorośli biorący udział w zawodach. Poznaliśmy znanych i ważnych astronautów oraz pracowników stacji kosmicznych, a także zaznajomiliśmy się z rolą stacji w kosmosie.

Rok, w którym otworzyliśmy projekt, okazał się rokiem poświęconym rocznicy 50-lecia lądowania na Księżycu. W związku z tym wzięliśmy udział w spotkaniu na żywo z polskim astronautą oraz w zajęciach *Kosmiczny tydzień z Hewelianum*, przeprowadzonych w murach Centrum. Lekcje te były transmitowane online dla uczniów z naszych partnerskich szkół z innych krajów. Odbyły się też zdalne lekcje z naukowcami z Turcji. Napętnieni wiedzą i informacjami oraz podzieleni na kilka grup, zabraliśmy się do tworzenia projektów i konstruowania rakiet. Uczeń uzdolniony matematycznie dokonywał obliczeń i tworzył rysunki techniczne, a uczeń uzdolniony humanistycznie szukał ciekawych informacji oraz przygotowywał opisy, sprawozdania i prezentacje. Uczeń mniej zdolny matematycznie z miłą chęcią i zaangażowaniem wykonywał techniczne prace przy budowie rakiety pod kierunkiem kolegi-matematyka. Znalazło się też miejsce dla kogoś, kto mógł zająć się częścią artystyczną: pomalował raketę, wykonał zdjęcia i nagrał filmy, podłożył dźwięk oraz zmontował wszystko w całość. Osoby bardziej zdolne językowo pomagały w komunikacji. Jeden z uczniów otrzymał nagrodę ufundowaną przez Fundację Kosmiczną w Istambule za stworzenie kostiumu kosmonauty z odpadów z recyklingu. Po wymianie doświadczeń z innymi szkołami wybraliśmy kilka rakiet możliwych do bezpiecznego wy-

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

konania. Wiosną odbyły się pierwsze próby lotów. Rakiety wykorzystywały różne napędy; często dochodziło do zmian w projekcie podczas doświadczeń na żywo.

Projekt pokazał uczniom, na czym polega konstruktywna współpraca i że każdy jest ważny na danym etapie projektu. Bardzo to wzmocniło relacje w klasie i odkryło nowe talenty. Po zakończonym projekcie uczniowie już nie mogli doczekać się nowego roku szkolnego. Czy to był szalony pomysł? TAK! Czy było warto? Jak najbardziej!

Jeżeli czytacie ten artykuł, to już zaczęliście przygodę z programem eTwinning. Przygodę projektową najlepiej rozpocząć od wejścia na stronę internetową www.etwinning.pl, kliknąć przycisk „Przedstawiciele” i odnaleźć ambasadora programu ze swojego województwa (obecnie jesteśmy w trakcie przenoszenia strony na nową platformę, działą główna strona z aktualnościami, a część dotychczasowych treści jest dostępna tylko do odczytu; ze starej wersji strony możemy zostać przeniesieni do nowej, możemy też od razu wejść na adres nowej platformy, która ma nieco dłuższą nazwę do zapamiętania: <https://school-education.ec.europa.eu/pl>). Chęć udziału w bezpłatnych szkoleniach zgłaszamy na podany adres mailowy

ambasadora regionalnego. Są trzy rodzaje szkoleń i każde trwa po 120 minut stacjonarnie lub online. Są to: (1) *Dołącz do eTwinning*, (2) *Załącz projekt eTwinning* lub (3) *Narzędzia informatyczne eTwinning*. Grupa szkoleniowa musi liczyć od 10 do 20 osób i może składać się z pracowników z jednej szkoły lub z kilku szkół (uwaga: zgłaszacie się jako grupa). Na szkoleniu należy mieć własny laptop z dostępem do internetu. Jeśli nadal czujemy się niepewnie, możemy skorzystać z bezpłatnego seminarium stacjonarnego lub online *Mój pierwszy projekt z ambasadorem*. Tematy i daty seminariów są zawsze podane na stronie internetowej programu. Zapisujemy się indywidualnie. Seminarium trwa 3 dni, następnie pod okiem ambasadora tworzycie od początku do końca pierwszy wspólny projekt, który trwa zwykle około miesiąca. Jest to projekt polsko-polski. Jeśli chcemy zacząć korzystać z różnych dostępnych form szkoleniowych, musimy być zarejestrowani w programie eTwinning. Pamiętajmy, że wszystkie szkolenia są bezpłatne.

Czy eTwinning umożliwia rozwój zawodowy nauczycielom?

Tak, eTwinning to nie tylko miejsce nastawione na rozwój najmłodszych umysłów. Równie spora przestrzeń

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

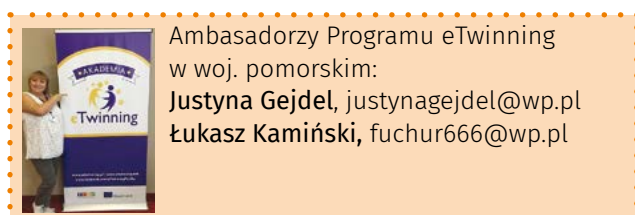
jest poświęcona rozwojowi nauczycieli, którzy także zmagają się z nowymi sytuacjami, jak okres popandemiczny, wypalenie zawodowe, brak szacunku i spadek prestiżu wykonywanego zawodu. ETwinning pomaga w samorealizacji oraz oferuje liczne i różnorodne formy doskonalenia zawodowego. Są to m.in.: ogólnopolskie konferencje tematyczne (kierowane do różnych grup docelowych, np. nauczycieli szkół zawodowych), szkolenia i warsztaty dotyczące narzędzi programu eTwinning, seminaria szkoleniowo-kontaktowe oraz ogólnopolskie konferencje warsztatowe eTwinning.

szkolenia regionalne

Przedstawiciele regionalni prowadzą w obrębie swoich województw trzy rodzaje szkoleń dla nauczycieli, wspomniane już wcześniej:

- warsztaty komputerowe **Dołącz do eTwinning**, podczas których uczestnicy mają możliwość rejestracji w Programie, zostają zapoznani z podstawowymi informacjami o programie eTwinning oraz platformą eTwinning Live;
- warsztaty komputerowe **Założ projekt eTwinning**, przeznaczone dla nauczycieli zarejestrowanych w Programie, którzy chcieliby zarejestrować nowy projekt eTwinning;
- warsztaty komputerowe **Narzędzia informatyczne z eTwinning**, przeznaczone dla wszystkich nauczycieli zarejestrowanych w eTwinning; celem szkolenia jest podniesienie jakości realizowanych projektów eTwinning oraz wspomaganie działań Ministerstwa Edukacji Narodowej w zakresie wzrostu kompetencji informatycznych, szczególnie w zakresie programowania (kodowania) i zagadnień pokrewnych.

Dzięki warsztatowej formie szkoleń uczestnicy poznają w praktyce zestaw narzędzi eTwinning umożliwiający współpracę z innymi zarejestrowanymi nauczycielami i realizację zadań projektowych.

Ambasadorzy Programu eTwinning
w woj. pomorskim:
Justyna Gejdel, justynagejdel@wp.pl
Łukasz Kamiński, fuchur666@wp.pl

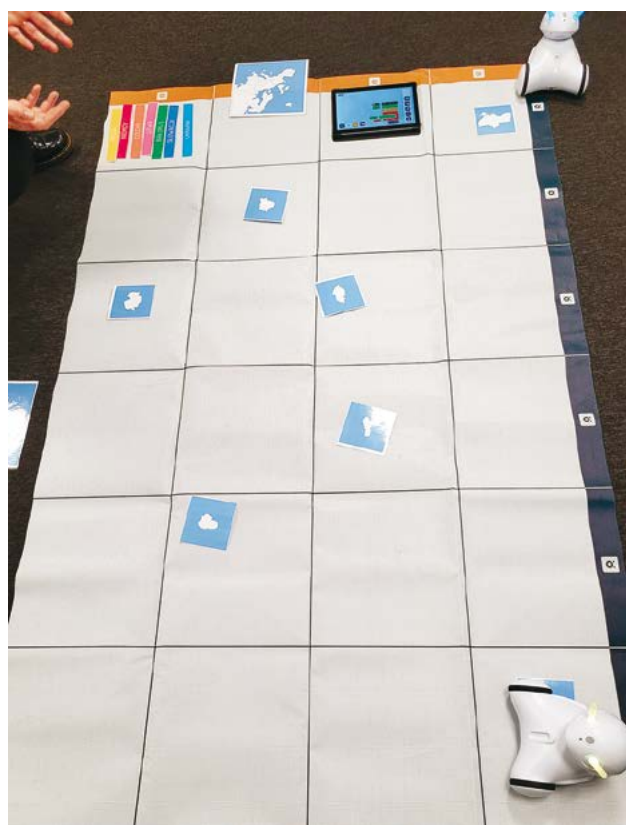
Spotkania te są organizowane z inicjatywy przedstawicieli programu lub zainteresowanych nauczycieli. Udział w warsztatach oraz materiały szkoleniowe zawsze są bezpłatne dla uczestników. Skontaktuj się z ambasadorem ze swojego regionu, aby ustalić termin szkolenia w Twojej placówce.

szkolenia krajowe

Co roku prowadzonych jest około 30 szkoleń krajowych, na które można zapisać się za pomocą formularza zgło-

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

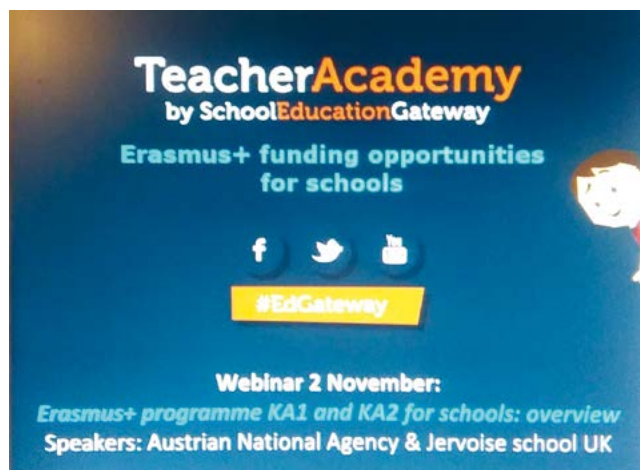

Fot. Archiwum szkolne

szeniowego na stronie internetowej programu eTwinning. Tematyka szkoleń jest dostosowana do aktualnych potrzeb nauczycieli i uczniów, często jest związana z głównymi tematami danego roku szkolnego.

szkolenia międzynarodowe

Warsztaty doskonalenia zawodowego i seminaria międzynarodowe są przeznaczone dla osób, które chcą dowiedzieć się więcej na temat eTwinningu oraz rozwijać swoje umiejętności w zakresie współpracy europejskiej wykorzystującej technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK). Spotkania te gromadzą uczestników z różnych krajów europejskich, którzy poznają się, wymieniają doświadczeniami i tworzą własny projekt eTwinning. Kryteria wyboru uczestników są uzależnione od profilu spotkania. Rekrutacje na poszczególne spotkania są ogłaszane ok. 1-2 miesiące przed datą szkolenia. W zależności od rodzaju spotkania w każdym bierze udział od 2 do 10 nauczycieli z Polski, a w przypadku międzynarodowych spotkań organizowanych w naszym kraju – do 25 nauczycieli z Polski.

grupy eTwinning

Grupy eTwinning to zamknięte platformy dla eTwinerów, służące wymianie praktyk, dyskusjom na temat metod nauczania i uczenia się oraz uzyskiwaniu wsparcia w zakresie rozwoju zawodowego. Grupa może być założona przez zarejestrowanego eTwinera na dowol-

ny temat. Obecnie działa prawie 1 000 grup, które mają charakter lokalny, krajowy lub międzynarodowy. Najlepiej jest dołączyć do grupy założonej przez ambasadora lub trenera warsztatów, którzy rzetelnie prowadzą grupę i zamieszczają wartościowe materiały. O nazwie grupy dowiemy się na warsztatach, seminariach, konferencjach lub możemy sami wyszukać interesujący nas temat na platformie ESEP. Nie trzeba być aktywną osobą i dokonywać jakichkolwiek wpisów. Wystarczy, że będzie się korzystać z zamieszczonych materiałów i pomocy, a jeśli zechcemy wzbogacić daną grupę tematyczną o nasze doświadczenia i własny warsztat pracy, to będzie to mile widziane. Przykładowe grupy warte polecenia to: *awans zawody z eTwinning*, *programowanie z eTwinning*, *eTwinning wczesnoszkolni*, *eTwinningowe TIKanie z językami*,

Grupa eTwinning

PrzedszkoleTwinning

Grupa eTwinning

Awans zawodowy nauczyciela z eTwinning

Grupa eTwinning

Programowanie z eTwinning

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Grupa eTwinning

Humaniści na TIK tak!

wrażliwi na (dez)informację, logotwinnerzy, humaniści na TIK tak czy przedszkoleetwinning. Można też śledzić nas na Facebooku, gdzie poruszanych jest wiele bieżących spraw.

Korzyści dla nauczyciela, jakie daje nam uczestnictwo w programie eTwinning:

- rozwój kompetencji językowych i technicznych
- realizacja podstawy programowej w niekonwencjonalny sposób
- zwiększenie motywacji do nauki u uczniów
- zaangażowanie i entuzjazm uczniów
- więcej okazji do pracy w grupie
- wszechstronny rozwój uczniów
- wymiana doświadczeń i materiałów dydaktycznych
- rozwój zawodowy i wsparcie w awansie zawodowym
- bogatsza oferta edukacyjna szkoły
- większe zainteresowanie placówką, łatwiejszy nabór
- dodatkowe kwalifikacje kadry
- prestiż i promocja szkoły w mieście, województwie, kraju i Europie
- korelacja współpracy: nauczyciel – uczeń – rodzic – dyrektor – szkoła – nauczyciel

Jakie konkursy, nagrody i odznaki oferuje program?

Po zakończeniu projektu możemy się starać o **Krajową Odznakę Jakości**, wypełniając formularz zgłoszeniowy (każdy nauczyciel z osobna, gdyż jest brany pod uwagę indywidualny udział).

Kolejnym etapem jest uzyskanie **Europejskiej Odznaki Jakości**, co jest możliwe, jeżeli co najmniej dwóch partnerów z różnych państw uczestniczących w danym projekcie otrzymało Krajowe Odznaki Jakości. Do tej odznaki nie aplikujemy indywidualnie – to Krajowe Biuro typuje nasz projekt do odznaczenia. Nie każdy ze zgłoszonych partnerów, którzy mają KOJ, otrzyma EOJ.

Jeśli już posiadamy Europejską Odznakę Jakości, możemy wziąć udział w konkursie **Europejskich Nagród eTwinning**, które są najwyższym wyróżnieniem, jakie

W 2017 r. otrzymaliśmy pierwszą odznakę jakości za projekt realizowany w r. 2016/2021 pt. „Enjoy the Chemistry”

Europejskie odznaki jakości dla uczniów za projekty międzynarodowe „Eco Aware” oraz „Safe Step to the future” w 2022 r.

mogą otrzymać nauczyciele i uczniowie za wybitną pracę w eTwinningu. Europejskie Nagrody eTwinning mają na celu nagradzanie wybitnych europejskich projektów i zapewnianie im maksymalnej widoczności. Europejskie Nagrody eTwinning to identyfikacja, świętowanie i promowanie innowacyjnych praktyk. Są one inicjatywą Komisji Europejskiej, finansowaną z programu Unii Europejskiej Erasmus+. Projekty eTwinning promują wspólne uczenie się: uczniowie uczą się od siebie nawzajem, wchodzą w interakcje, komunikują się i w ten sposób czują się odpowiedzialni za własną naukę. Europejski projekt eTwinning rozpoczyna się od udziału co najmniej dwóch nauczycieli z różnych krajów.

Główna kategoria Europejskich Nagród eTwinning od 2021 r. ma cztery kategorie wiekowe:

- *wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem (ECEC)*: dla wszystkich projektów realizowanych głównie z uczniami w wieku 3-6 lat;
- *uczniowie w wieku 7-10 lat*: dla wszystkich projektów realizowanych głównie z uczniami z tej grupy wiekowej;
- *uczniowie w wieku 11-15 lat*: dla wszystkich projektów realizowanych głównie z uczniami z tej grupy wiekowej;

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

• *uczniowie w wieku 16-19 lat*: dla wszystkich projektów realizowanych głównie z uczniami z tej grupy wiekowej. Uwaga: jeśli projekt dotyczy więcej niż jednej kategorii wiekowej, wniosek można złożyć tylko w jednej z nich.

Nagrody są również przyznawane w kategoriach dodatkowych:

- *budowanie relacji i wyrównywanie szans edukacyjnych* (kategoria tematyczna);
- *projekty o tematyce zawodowej* (kategoria tematyczna);
- *Debiuty* – pierwszy projekt nauczyciela i szkoły;
- *Ambasador eTwinning* – dla nauczycieli realizujących zgłaszany projekt w trakcie pełnienia funkcji ambasadora eTwinning;
- *Synergia programów eTwinning i Erasmus+*;
- *projekty w początkowym kształceniu i szkoleniu zawodowym (IVET)*: wszystkie projekty realizowane głównie przez nauczycieli pracujących w instytucji IVET i jednocześnie zajmujących się treściami/przedmiotami zawodowymi programu VET.

Krajowe Organizacje Wsparcia mogą co roku organizować również konkursy o **Nagrody Kategorii Specjalnej**, współfinansowane z programu Erasmus+. Nauczyciele mogą wówczas wnioskować o jedną z takich nagród za pośrednictwem formularza zgłoszeniowego. Dodatkowa specjalna kategoria Europejskich Nagród eTwinning, w dziedzinie wstępnego kształcenia nauczycieli, została ustanowiona w 2021 r. i zostanie przyznana w 2022 r. Nagrodzone projekty są wybierane i nominowane we współpracy z Krajowymi Organizacjami Wsparcia, zaangażowanymi w kształtowanie tej inicjatywy poprzez proces jej współtworzenia.

Nagrody są zazwyczaj przyznawane na Dorocznej Konferencji eTwinning. Jako uzupełnienie, w porozumieniu ze zwycięskimi szkołami partnerskimi, może zostać zorganizowany szereg lokalnych imprez z nagrodami.

Aby nasza szkoła została doceniona i otrzymała **Odzznakę Szkoły eTwinning**, musimy przejść dwuetapowy proces. Na I etapie sprawdzane jest spełnienie następujących warunków:

1. rejestracja w programie od ponad 2 lat;
2. co najmniej 3 nauczycieli zaangażowanych w projekty eTwinning, rozwój zawodowy lub inne działania w programie eTwinning w ciągu ostatnich 2 lat;
3. posiadanie przynajmniej 1 znaku jakości.

Jeśli spełniamy powyższe wymagania, otrzymamy zaproszenie do wypełnienia formularza zgłoszeniowego za pośrednictwem Europejskiej Platformy Edukacji Szkolnej.

W drugim etapie wnioskodawcy wypełniają formularz wniosku. Opisują w nim, w jaki sposób ich szkoła projektuje, wdraża i planuje działania związane z Misją Szkoły eTwinning oraz przedstawia dowody. NSO oceni każdy wniosek, analizując zarówno opis, jak i dostarczone dowody oraz oceniając działania i potencjał szkół. Jeśli wniosek zostanie odrzucony, można złożyć go ponownie – z lepszymi opisami i dowodami – do upływu terminu. Dokładne ramy czasowe okresów składania wniosków i oceny są publikowane na platformie na kilka tygodni przed rozpoczęciem procedury w danej turze.

Odznaka Szkoły eTwinning

European Language Label to nagroda zachęcająca do rozwoju nowych technik i inicjatyw w dziedzinie nauki oraz nauczania języków, a także do zwiększania świadomości międzykulturowej w całej Europie. Znak jest

W Europie jest nas coraz więcej

Certyfikat jakości:
szkoła eTwinning
w latach 2018-2019

przyznawany dwa razy w roku najbardziej innowacyjnym inicjatywom z zakresu nauki języków w krajach uczestniczących w programie Erasmus+. Europejski Dzień Języków przypada 26 września i to najczęściej w tym okresie odbywa się najwięcej takich inicjatyw.

Odnazka doskonałości akredytacyjnej Erasmusa jest przyznawana w ramach akredytacji Erasmus+ w Akcji Kluczowej 1 programu. Akredytowane organizacje osiągające najlepsze wyniki w dziedzinie edukacji dorosłych, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji szkolnej otrzymują odznaki doskonałości za realizację wysokiej jakości projektów mobilności. W ramach corocznych naborów wniosków programu Erasmus+ odznaki doskonałości przyznawane są organizacjom, które uzyskały średni wynik co najmniej 85 punktów w ocenie 2 ostatnich zrealizowanych projektów mobilności. Przyznane odznaki doskonałości są ważne przez 3 trzy lata. Priorytety horyzontalne Erasmus+ na lata 2021-2027: włączanie i różnorodność; transformacja cyfrowa; środowisko i walka ze zmianą klimatu; uczestnictwo w życiu demokratycznym, wspólne wartości i zaangażowanie obywatelskie.

Nagroda Innowacyjnego Nauczania (European Innovative Teaching Award) to wyróżnienie dla innowacyjnych praktyk nauczania i uczenia się, opracowanych w ramach europejskich projektów współpracy w dziedzinie edukacji szkolnej i wstępnego kształcenia oraz szkolenia zawodowego. Inicjatywa opiera się na programie Erasmus+. Jest to nowa kategoria nagród i nie ma jeszcze sprecyzowanych wymagań aplikowania.

Do 31 stycznia 2023 r. składane są wnioski o przyznanie **Europejskich Nagród Bauhausu**. Jest to 3. edycja konkursu, którego celem jest wyróżnienie wybitnych projektów i pomysłów, łączących ludzi w budowaniu piękniejszej, zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu przyszłości. Nowy Bauhaus zapewnia uczniom zdrowe

warunki nauki, np. wygłuszone sale, kącki medytacji, zielone ścianki, ekologię w przestrzeni szkolnej i wokół niej – arboretum, miejsca wypoczynku. Do nagrody mogą aplikować szkoły angażujące się w tworzenie lepszych przestrzeni szkolnych.

Co nas czeka podczas wiosennej kampanii eTwinning?

Co roku jest organizowana wiosenna kampania eTwinning. W 2022 r. odbywała się od 1 do 31 marca i umożliwiała wyjaśnienie pewnych istotnych zagadnień powiązanych z motywem przewodnim, takim jak zrównoważony rozwój, włączanie społeczne, kreatywność, nauczyciele jako edukacyjni projektanci, nowe środowiska edukacyjne oraz kształcenie mieszane. Kampania jest skierowana zarówno do nowych członków, jak i zarejestrowanych eTwinerów, którzy uzyskują dostęp do inspirujących materiałów poświęconych tworzeniu sprzyjających włączaniu społecznemu i zrównoważonych szkół.

Podczas kampanii można było korzystać z interaktywnej mapy zatytułowanej *Szkoła marzeń*. W różnych pomieszczeniach tej szkoły znajdowaliśmy inspirujące pomysły oraz interaktywne ćwiczenia i webinaria poświęcone najróżniejszym tematom.

Przykładowo, w sali plastycznej przygotowano ćwiczenia skoncentrowane na rozwijaniu zmysłu twórczego uczniów. W ogrodzie znajdowały się gry i materiały lekcyjne poświęcone zrównoważonemu rozwojowi, a w bibliotece – wiele różnych zasobów edukacyjnych, z których mogliśmy czerpać inspiracje do własnych projektów. Podczas kampanii eksperci prowadzą webinaria na żywo, odbywają się również sesje komunikacyjne, dzięki którym możemy uczyć się, rozmawiać i dyskutować z innymi nauczycielami. Tematy omawiane w ramach webinarium są powiązane z danym motywem przewodnim.

Tematy roku wskazane przez Komisję Europejską:

- 2022: *Nasza piękna, zrównoważona, wspólna przyszłość – szkoły i Nowy Europejski Bauhaus*
- 2023: *Europejski Rok Umiejętności*.

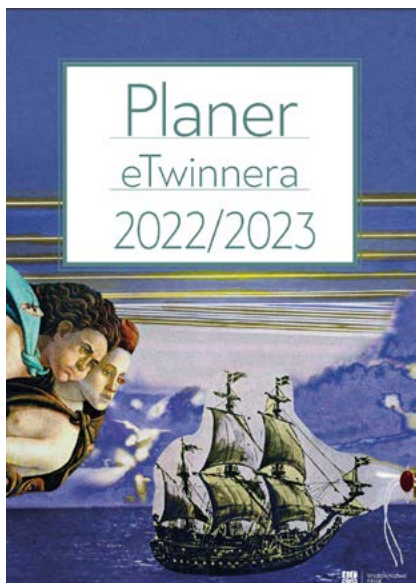
Polska została wyróżniona przez Ursulę von der Leyen i w Gdańsku odbędą się międzynarodowe zawody *EuroSkills 2023 Gdańsk*.

Jakie jeszcze źródła informacji i pomoce dla nauczycieli oferuje eTwinning?

W ramach programu otrzymujemy szereg ciekawych publikacji i inspiracji. Materiały są dostępne w formie papierowej, jak również cyfrowej (<https://tiny.pl/wlm2n>). Publikacje znajdują się na platformie Issuu służącej do promowania wszelkich materiałów w postaci magazynów, gazet, broszur. W dziale *inspiracje i materiały*

znajdziemy obecnie 42 publikacje, plakaty, planer eTwinnera, repozytorium na kanale You Tube, scenariusze aktywności (projektowe), wywiady czy materiały grup eTwinning.

Wśród najnowszych publikacji jest *Planer eTwinnera 2022/2023* – kalendarz z zaznaczonymi ważnymi wydarzeniami oraz ze wskazówkami, jak prawidłowo wykonać projekt, jakie czynności w nim zawrzeć, kiedy przeprowadzić ewaluację, a kiedy – promocję. Do opisów dołączone są linki do stron internetowych oraz kody QR. Są też przypomnienia o terminach składania wniosków do odznak i opis tych wyróżnień. Planer można pobrać lub korzystać z niego online (<https://tiny.pl/wlm28>).

Warto wspomnieć również o cyklicznych publikacjach prezentujących zwycięskie projekty w konkursie eTwinning – ciekawe i inspirujące przykłady dobrych praktyk, służące za wzór do naśladowania. Magią w eTwinning jest powtarzalność inicjatyw podejmowanych przez nauczycieli. Pamiętajcie: skorzystanie z gotowego pomysłu na projekt w swojej pracy to nie plagiat – nasze działanie zawsze przeprowadzimy inaczej, bo z inną grupą i z innym własnym temperamentem.

Nie musimy więc się martwić, że coś kopiujemy; korzystajmy ze sprawdzonych rozwiązań, modyfikujmy je i ewaluujmy według własnych potrzeb. Zobaczcie, jak bardzo będziecie dumni, kiedy ktoś postuży się waszym projektem jako wzorem i jeszcze poprosi o wskazówki. Dzielenie się jest dobrem zaraźliwym.

Kilka przykładów innych inspirujących publikacji:

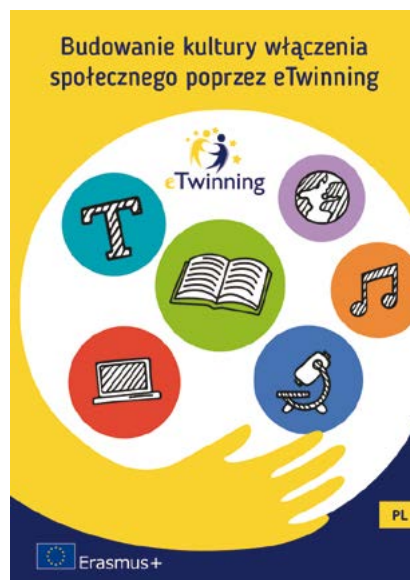
Jaka rolę pełni Krajowe Biuro programu?

W każdym kraju działa Krajowe Biuro programu eTwinning – w Polsce jest to Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE). Krajowe Biura współpracują ściśle z Centralnym Biurem eTwinning i z innymi Krajowymi biurami, rozwijając europejski wymiar działań programu. Krajowe Biura są odpowiedzialne za weryfikację zarejestrowanych użytkowników, krajową promocję eTwinningu, zapewnianie nauczycielom wsparcia podczas tworzenia i realizacji projektów, nagradzanie szkół za skuteczny

udział w projektach, organizację sesji szkoleniowych dla nauczycieli i zapewnianie tego, aby eTwinning rozwijał się w sposób dostosowany do szczególnych potrzeb lokalnych szkół. 80% kosztów działalności Krajowych Biur jest pokrywanych z grantów Komisji Europejskiej.

Aktualnie priorytety Krajowego Biura eTwinning w Polsce to:

- edukacja przedszkolna;
- edukacja zawodowa;
- aktywny udział w projektach eTwinning.

Krajowe Biuro eTwinning w Polsce:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, al. Jerozolimskie 142A, Warszawa

dział helpdesk programu eTwinning:

skype: etwinning_polska

telefon: 728 455 326,

e-mail: etwinning@frse.org.pl

Justyna Gejdel – nauczyciel chemii z 20-letnim stażem, aktualnie pracuje w szkole podstawowej oraz w liceum w Zespole Szkół Sportowych i Mistrzostwa Sportowego im. Janusza Kusocińskiego w Gdańsku, gdzie m.in. koordynuje działalność koła *Pozytywnie Kreatywni*; ambasador eTwinning w woj. pomorskim; od zawsze zainteresowana innowacjami w edukacji i stale poszukująca nowych, ciekawych sposobów na pracę z młodymi ludźmi, pokazywanie im świata poza murami szkoły oraz uczenie otwartości i zachęcanie do zdobywania nowej wiedzy.

Czy pracując metodą projektów, damy szczęście dzieciom?

Katarzyna Brenk, Agata Majkowska,
Przedszkole nr 49 MIŚ w Gdańsku

Czy my, dorośli, znamy przepis na dziecięce szczęście? Dzieci mają naturalną potrzebę autonomicznego działania i odkrywania rzeczywistości.

W Przedszkolu nr 49 w Gdańsku nauczyciele dają dzieciom wolność, stwarzają warunki do codziennego eksplorowania świata na miarę dziecięcych możliwości, wspierają ich aktywność i pozwalają współdecydować. To niezwykle ważne. Dzięki temu już w przedszkolu możemy wspierać rozwój kompetencji przyszłości.

PRZEDSZKOLE
MIŚ

Sukces powyższych działań to m. in. wprowadzenie metody projektów w przedszkolu. Jest to metoda aktywizująca z grupy metod

planowania i polega na inicjowaniu, planowaniu, wykonaniu/działaniu oraz prezentacji efektów działań edukacyjnych. Nawet małe dziecko biorące udział w projekcie uruchamia zarówno umysł, jak i emocje. Umożliwia mu to pełne zaangażowanie się. Metoda ta uwzględnia indywidualne zainteresowania, zdolności oraz potrzeby dziecka. Pracując metodą projektów, uczymy dzieci współpracować i współdecydować.

Jedna z naszych grup swoją przygodę z metodą projektów rozpoczęła od *Tygodnia bez zabawek*. Głównym założeniem było tworzenie zabawek z produktów z recyklingu – samodzielnie przez dzieci, nauczyciel pełnił tylko funkcję wspierającą. Najmłodszy potrafił nas zaskakiwać swoją ogromną kreatywnością na każdym kroku. Ich wyobraźnia nie zna granic. Dlatego my, jako nauczyciele, powinniśmy chronić w nich tę piękną cechę i w miarę możliwości rozwijać ją. Idealnie w to założenie wpasował się nasz przedszkolny projekt. Podczas jego trwania dzieci miały wiele sposobności, by efektywnie rozwijać swoją kreatywność i przy tym świetnie się bawić. Żeby kreatywność mogła się rozwijać, potrzeba czasu oraz swobody działania. Dlatego pozwólmy dzieciom nudzić się (to sprzyja pomysłowości), tworzyć i wymyślać. Nie ograniczajmy ich i nie oceniamy.

Inicjatywa *Tydzień bez zabawek* przerodziła się w międzynarodowy projekt *Swobodna zabawa*, realizowany za pośrednictwem platformy eTwinning, z udziałem przedszkoli z Gdańska i Czech. Dzieci poznały swoich rówieśników z innego kraju oraz nauczyły się słów po czesku związanych z projektem. Wszystkie 3 przedszkola stworzyły z wysyłanych do siebie nawzajem rzeczy niezwykle

Fot. Archiwum przedszkolne

Fot. Archiwum przedszkolne

Fot. Archiwum przedszkolne

Fot. Archiwum przedszkolne

kreatywne zabawki, które zostały zaprezentowane podczas spotkania on-line. W miarę rozwoju naszego projektu, dzieci same zaczęły tworzyć gry – wg schematów, które znały, ale też zupełnie nowe. Radość i poczucie sprawczości było ogromne. Niezależnie od wieku dziecka oraz stopnia trudności danej gry, wydaje się, że podstawową zaletą gier jest ich funkcja społeczna i integracyjna. Efekty naszej pracy zaprezentowałyśmy na Stacjonarnej Konferencji eTwinning dla nauczycieli edukacji przedszkolnej, prowadząc warsztaty pt. *Gramy... Przygodę z eTwinningiem rozpoczynamy*.

Zaobserwowaliśmy, iż wprowadzenie metody projektów daje oczekiwane i pożądane efekty, dlatego kolejnym krokiem była realizacja projektu z udziałem rodziców. Jako społeczność Przedszkola nr 49 w Gdańsku jesteśmy przekonane, że współpraca jest bardzo istotna i wiele nam daje. Naszą tezę potwierdza projekt *Wioska Indian*, zrealizowany wspólnie z rodzicami w ramach obchodów Dnia Rodziny. Wiele tygodni przygotowań, duże zaangażowanie rodziców oraz włożone serce dały efekt, który przeszedł nasze najśmielsze oczekiwania. Radość dzieci i rodziców była ogromna.

Doceniśmy pomysłowość i kreatywność naszych podopiecznych. Pozwólmy dzieciom korzystać z ich wrodzonej umiejętności tworzenia. Dajmy im przestrzeń, pozwólmy doświadczać i działać. Prawdopodobnie jednym z gwarantów sukcesu w XXI w. będzie umiejętność twórczego myślenia. Od najmłodszych lat można kształtować tę zdolność, a my, nauczyciele w przedszkolu, mamy na to realny wpływ. Pamiętajmy również, że pełen sukces edukacji to praca nauczycieli oraz współpraca z rodzicami. Budujemy dobrą relację. Razem możemy więcej. Sięgajmy przy tym po metodę projektów, która daje nam pełen wachlarz możliwości rozwijania dziecięcej kreatywności i pomysłowości przy współpracy z rodzicami.

Fot. Archiwum przedszkolne

Fot. Archiwum przedszkolne

Katarzyna Brenk – nauczyciel mianowany w Przedszkolu nr 49 MIŚ w Gdańsku; absolwentka Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu oraz Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej w Gdańskiej Wyższej Szkole Humanistycznej; promotorka aktywności fizycznej i pasjonatka pracy z dziećmi.

Agata Majkowska – nauczycielka, doradczni metodyczna PCEN ds. wychowania przedszkolnego; dyrektorka Przedszkola nr 49 MIŚ w Gdańsku; pomysłodawczyni projektu wymiany dobrych praktyk *Podaj dalej*; skierowanego do nauczycieli wychowania przedszkolnego; entuzjastka NVC (komunikacji bez przemocy) – metody porozumiewania się opartego na wzajemnym szacunku.

Nasze doświadczenia z eTwinningiem: Szkoła Podstawowa w Gościcinie

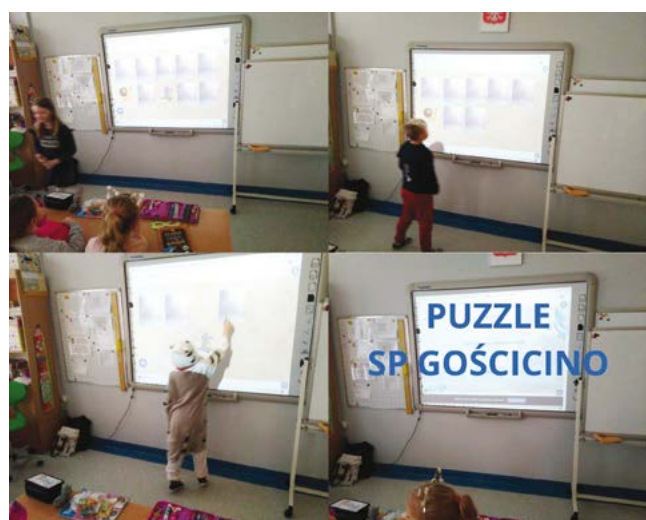
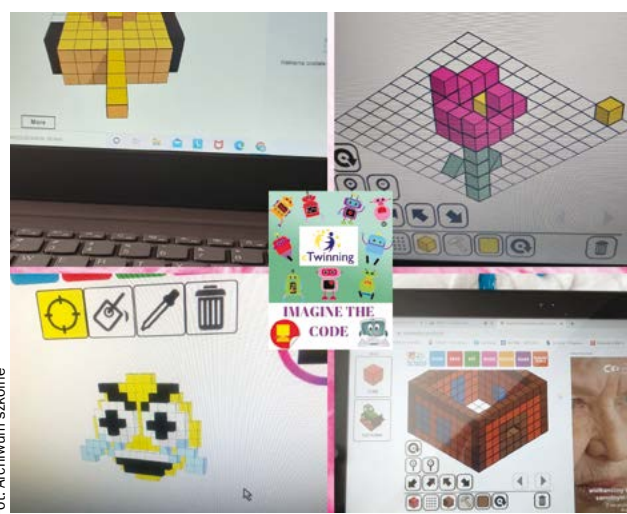
Arleta Formela

Jestem logopedą z ponad 30-letnim stażem pracy, a zarazem – wielkim entuzjastą wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych podczas zajęć. Mając na uwadze, że eTwinning promuje TIK oraz jest nastawiony na szeroko rozumianą współpracę, 6 lat temu z ogromną radością dołączyłam do społeczności eTwinnersów.

Uczniowie z naszej szkoły dotychczas brali udział w następujących projektach międzynarodowych: *My Code My World*, *Let's go to Fairyland* oraz *Imagine The Code*, za które otrzymaliśmy krajowe oraz europejskie odznaki jakości. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Krajowa Odznaka Jakości jest wyróżnieniem dla nauczycieli i szkół, których działania w ramach eTwinningu reprezentują wysoki poziom. Dla nauczycieli jest to uznanie ich wkładu, dla uczniów – większa motywacja do dalszej pracy, a dla szkoły – publiczne potwierdzenie zaangażowania i dążenia do jakości oraz otwartości na współpracę europejską. Przeprowadzone przez nas projekty, po sprawdzeniu spełnienia wymogów formalnych, zostały ocenione pod kątem spełniania następujących kryteriów: innowacyjność pedagogiczna i kreatywność, integracja z programem nauczania, komunikacja i wymiana informacji pomiędzy szkołami partnerskimi, współpraca pomiędzy szkołami partnerskimi, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rezultaty i wpływ. Naszymi partnerami projektowymi były dzieci z Turcji, Włoch i Rumunii. W większości realizowaliśmy projekty całoroczne, wymagające od uczniów kreatywności i nietuzinkowego myślenia.

Projekty *Imagine The Code* oraz *My Code My World* miały na celu przygotowanie uczniów na potrzeby zmieniającego się świata poprzez rozwinięcie kompetencji społecznych i intelektualnych u dzieci (tj. umiejętności współpracy, logicznego myślenia oraz kreatywności) przez zabawę i działanie z elementami programowania. W trakcie projektu dzieci zdobywały wiedzę oraz umiejętności związane z nauką kodowania, poznawały różnorodne narzędzia TIK, które wykorzystywały na poszczególnych etapach projektu, a także nawiązywały znajomości i współpracowały z rówieśnikami ze szkół partnerskich. Uczniowie wykonywali zadania indywidualnie (np. przygotowywanie ilustracji, kartek świątecznych i pomysłów na logo projektu, nagrywanie piosenki czy kolorowanie obrazków wg ustalonego kodu) oraz w małych zespołach. Wszystkie efekty naszej pracy zostały przedstawione na TwinSpace oraz w pracach podsumowujących nasze zadania projektowe. Jednym z zadań było wspólne napisanie opowiadania o losach Alexa w Kosmosie; na bazie stworzonej historyjki powstała piosenka oraz gra algorytmiczna. Pracowaliśmy w 4-osobowych zespołach: pierwszy uczeń z danej szkoły współtworzył tekst o Alexie, kolejna osoba z zespołu rapowała zredagowany

przez kolegę tekst, następny uczeń wykonywał taniec robota, a ostatnia osoba z zespołu tworzyła kod – drogę poruszania się Alexa.

Podczas trwania projektu *Let's go to Fairyland* nasi uczniowie wykonywali wiele aktywności: kodowali, czytali, tworzyli ilustracje i rekwizyty do bajek. Wspólnie z partnerami napisaliśmy i zilustrowaliśmy opowiadanie o perypetiach bohaterów z omawianych bajek w języku angielskim. Na zakończenie projektu dzieci z Polski spotkały się, aby podsumować projekt. Każda klasa przygotowała zagadki o bohaterach z bajek. Uczniowie mieli odpowiednie rekwizyty, a chętne dzieci przebrały się za postaci z bajek.

Nasze projekty były wykorzystywane na większości przedmiotów szkolnych. Podczas pracy dzieci rozwijały kompetencje informatyczne – podejmowanie samodzielnej aktywności poznawczej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. Uczniowie układali puzzle, kodowali online oraz offline, uczyli się podstaw programowania w Scratch jr i Scratch oraz korzystania z narzędzi Draw.chat. Colorillo, Aggie.io, Chatterpix oraz Avatar Maker. Poznawali możliwości, jakie oferuje oprogramowanie firmy Microsoft. Mogli też tworzyć własne projekty z kodowaniem blokowym. Podczas edukacji plastycznej przygotowywali kartki okolicznościowe oraz projektowali plakat i logo projektu. W ramach edukacji polonistycznej doskonalili technikę czytania i redagowali życzenia. Podczas edukacji z języka obcego uczyli się redagować życzenia w języku angielskim oraz współtworzyli opowiadania. W ramach edukacji społeczno-przyrodniczej pracowali z mapą (wyszukiwali miejscowości, gdzie mieszkają partnerzy projektu) oraz dokonywali wyboru najlepszych prac. Podczas zajęć z edukacji matematycznej tworzyli tangramy, rozwijając przy tym wyobraźnię przestrzenną oraz spostrzegawczość. W trakcie projektu doskonalono także kompetencje w zakresie porozumie-

wania się w języku ojczystym i języku obcym, kompetencje społeczne i obywatelskie oraz poczucie inicjatywy i przedsiębiorczości. Uczniowie uczyli się planowania przedsięwzięć, a także doprowadzania powierzonych zadań do końca.

Moim zdaniem, realizacja przemyślanego i dobranego do grupy projektu zwiększa motywację uczniów do nauki, umożliwia rozwijanie ich zainteresowań, poznanie nowych narzędzi cyfrowych oraz uczenie się przez działanie i zabawę. Nasi uczniowie podczas wspólnych zajęć online mają możliwość podpatrywania pracy rówieśników z Polski oraz innych krajów – mogą w ten sposób uczyć się od siebie nawzajem. W przypadku projektu międzynarodowego dzieci poznają inną kulturę, co może im pomóc w pozbyciu się stereotypów na temat innych narodów.

Arlęta Formela – logopeda w Szkole Podstawowej im. Majora Henryka Sucharskiego w Gościcinie; miłośniczka wykorzystywania nowoczesnych technologii w edukacji.

SP GOŚCICINO/POLAND

CODE GAME

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Projekt *Działamy w Klimacie* – cykl webinarów

Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku zrealizowało projekt *Działamy w klimacie*, poświęcony problemowi marnowania żywności. Jednym z rezultatów inicjatywy jest pakiet materiałów edukacyjnych udostępniony nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/wlxx3>. Na platformie YouTube zostały zamieszczone nagrania czterech webinarów przygotowanych w ramach projektu. Możemy dowiedzieć się z nich np., jak przygotować optymalne, ekologiczne śniadanie do pracy lub szkoły. Nagrania dostępne są nieodpłatnie na kanale Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej (<https://tiny.pl/wlxml>).

M.U.

Moja przygoda z eTwinningiem – dlaczego warto spróbować

Alicja Pietkiewicz

Każdy nauczyciel dokładnie wie, czego ma nauczyć i jaki ma być efekt jego pracy, natomiast pytanie jak to zrobić? jest pytaniem, na które ciągle trudno znaleźć odpowiedzi. Dzieje się tak, ponieważ każdy uczeń jest inny i każdy zespół klasowy ma swoją specyfikę, a świat, w którym żyjemy, zmienia się tak dynamicznie, że sposób, w jaki komunikujemy się i pracujemy, nie może pozostać taki sam.

Jednym ze sposobów podążania za nowymi trendami jest otwarcie się na świat poprzez współpracę międzynarodową. Dysponując narzędziami, które umożliwiają nam łączenie się z innymi ludźmi pomimo dzielących nas odległości, nie można już ograniczać się do nauczania jedynie za pomocą książki (nawet tej interaktywnej) i tablicy. Właśnie dlatego projekty eTwinning zdobywają coraz szersze grono sympatyków – nauczycieli korzystających z możliwości, które oferuje ta platforma.

W niniejszym artykule chciałabym podzielić się moimi doświadczeniami zdobytymi podczas pracy z uczniami w ramach eTwinning, aby pokazać, że warto jest podjąć się realizowania projektów międzynarodowych. Taka działalność edukacyjna oferuje wszystkim uczestnikom, zarówno uczniom, jak i nauczycielom, dużo więcej niż można by było oczekiwać.

Metoda projektu a kompetencje kluczowe

Postępowanie się językiem obcym nie jest jedyną umiejętnością, którą kształtujemy w trakcie realizacji projektów eTwinning. Wręcz przeciwnie, jest to całe spektrum kompetencji, zwanych przez Komisję Europejską kluczowymi. W zależności od tematyki projektu, możemy w większym lub mniejszym stopniu rozwijać poszczególne umiejętności, nie mniej jednak przy realizacji każdego projektu można kształtować wszystkie osiem kompetencji. Jako przykład podać mogę projekt *Light me the way*, który realizowałam w r. szk. 2020/2021. Projekt otrzymał Europejską Odznakę Jakości.

Celem naszego przedsięwzięcia było rozwijanie umiejętności badawczych uczniów, dzielenie się z innymi wiedzą na temat naukowego aspektu światła, a także poszerzanie świadomości dotyczącej alternatywnych źródeł energii. Ze względu na tematykę projektu, najważniejsze były kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, ale dzięki interdyscyplinarnemu charakterowi przedsięwzięcia, realizacja projektu służyła kształtowaniu wszystkich kompetencji kluczowych uczniów, tak aby wyposażyć ich w niezbędną wiedzę i umiejętności potrzebne do życia we współczesnym świecie. Uczniowie mieli możliwość poznania rówieśników z innych krajów i nawiązania z nimi współpracy, dzięki czemu rozwijali umiejętności komunikacyjne w języku angielskim oraz poszerzali swoją świadomość interkulturową. Korzystając z licznych narzędzi TIK, poprawili również swoje umiejętności cyfrowe i wiedzę technologiczną. Uczestnicy projektu rozwijali kompetencje społeczne, które w języku angielskim określane są jako *Five Cs: critical thinking, creativity, communication, collaboration and character*, czyli myślenie krytyczne, kreatywność, komunikacja, współpraca i charakter. Oczywiście inicjatywność oraz przedsiębiorczość są również niezbędne przy realizacji działań, szczególnie, gdy wszyscy uczestnicy mogą formułować propozycje i wpływać na sposób realizacji projektu.

Fot. Archiwum szkolne

• We measured the light thanks to a multifunctional device for ecological measurements. One of the meters is the light meter (lux meter).

Fot. Archiwum szkolne

Uczniowie z różnych zakątków Europy zaplanowali i przeprowadzili wspólnie, w międzynarodowych zespołach, interdyscyplinarne badania dotyczące światła, dzięki którym dowiedzieli się, jak ważne jest światło w świecie przyrody i w życiu człowieka. W realizację projektu było zaangażowanych 277 uczniów w wieku od 12 do 15 lat, 23 nauczycieli i 9 krajów: Portugalia, Francja, Grecja, Hiszpania, Jordania, Turcja, Rumunia, Włochy i Polska. Współpraca w tak zróżnicowanym zespole była również lekcją tolerancji oraz otwartości na ludzi z innych kultur.

Odkrywanie pasji, rozwój osobisty i innowacyjność

Szczególnie cenne w realizacji projektów eTwinning jest to, że stwarzają one okazję do rozwoju osobistego oraz pogłębiania lub odkrywania nowych zainteresowań dzięki współpracy osób z odległych od siebie krajów i kultur. Dzięki temu, że realizowałam projekty z nauczycielami między innymi z Turcji, Hiszpanii, Grecji czy Włoch, spotkałam się z zupełnie nowymi dla mnie pomysłami i sposobami działania. Uczenie się od siebie nawzajem sprawiło wielką satysfakcję wszystkim uczestnikom projektu, zarówno uczniom, jak i nauczycielom. Powodowało to, że atmosfera panująca w trakcie realizacji projektu była pełna entuzjazmu oraz życzliwości, co szczególnie można było odczuć w trakcie spotkań online.

Fot. Archiwum szkolne

Innowacją projektu *Light me the way* była jego interdyscyplinarność – zgłębiając pojęcie światła, zaangażowano wiedzę z różnych dziedzin nauki. Były to m.in.: astronomia (światło w kosmosie), ochrona środowiska (zanieczyszczenie światłem, zmiany klimatyczne i nowe panele fotowoltaiczne), chemia (reakcje fotochemiczne), biologia (znaczenie fotosyntezy dla wszystkich żywych istot), fizyka (załamanie i odbicie światła i fal elektromagnetycznych), matematyka (opis matematycznego modelu załamania i odbicia),

sztuka (światło i cień) historia (światło dawniej i dziś) oraz literatura (motyw światła w różnych utworach literackich).

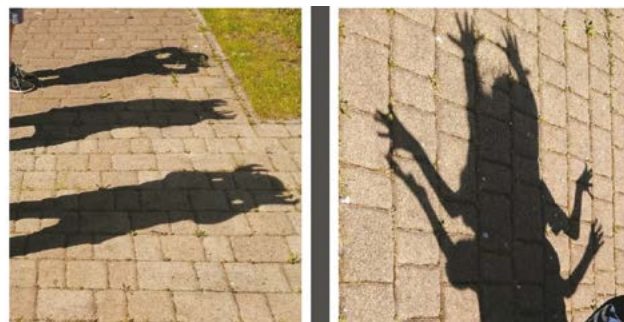

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Wszyscy uczestnicy byli zaangażowani w działania, wchodzili w interakcje ze swoimi partnerami w małych grupach i pracowali razem – poprzez metodologię rozwiązywania problemów – nad gromadzeniem informacji, przeprowadzaniem badań i tworzeniem prezentacji, Główną część pracy odbywała się podczas zajęć szkolnych, ale były też działania realizowane poza salą lekcyjną, takie jak wywiady czy nocne obserwacje zanieczyszczenia światłem, które również działały jako motywacja do konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

Fot. Archiwum szkolne

Wartość dodana projektów eTwinning

Jak wspominałam wcześniej, atmosfera panująca w trakcie realizacji projektów eTwinning każdorazowo jest pełna życzliwości, entuzjazmu, chęci do wzajemnej pomocy i zrozumienia, co powoduje, że możliwe jest na-

Fot. Archiwum szkolne

eTwinning to the rescue!, czyli eTwinning z pomocą nauczycielowi

Justyna Żukowska

Gdy dziś myślę o eTwinningu, to do głowy przychodzą mi same pozytywne skojarzenia. Jednak nie zawsze tak było. Swoją przygodę z eTwinningiem rozpoczęłam bardzo nieśmiało i dość niepewnie. Słyszałam wcześniej o platformie zrzeszającej nauczycieli, szkoły i uczniów z całej Europy, ale zainicjowanie bądź wzięcie udziału w projekcie wydawało mi się dość skomplikowane. W rzeczywistości okazało się to łatwiejsze niż sądziłam. *Nie taki diabeł straszny, jak go malują* – jak głosi znane przysłowie. Zgadza się z nim w 100%, choć początki faktycznie nie były łatwe.

wiązanie osobistych relacji z innymi uczestnikami. Projekt *Light me the way* był kontynuacją mojej wcześniejszej współpracy z tymi samymi nauczycielami. Spotkania online, czasami późnym wieczorem, w celu omówienia pomysłów i propozycji do realizacji lub podsumowania projektu dały mi możliwość nawiązania przyjaźni z tymi osobami. Do dziś utrzymujemy kontakt na portalach społecznościowych i nadal wspieramy się w działaniach na rzecz edukacji dla przyszłości.

Zanim zrobiłam ten pierwszy krok, w głowie kłębiło mi się mnóstwo myśli i obaw – nie wiedziałam, od czego zacząć czy jak znaleźć partnerów do współpracy. Dowiedziałam się, że są dostępne szkolenia dotyczące rozpoczęcia pracy z eTwinningiem, co jeszcze bardziej utwierdzało mnie w przekonaniu, że to nie może być takie proste, skoro jest to obszar, w którym trzeba najpierw się wyszkolić.

Punktem przełomowym okazała się współpraca z zaprzyjaźnioną szkołą podstawową z Koźmina Wielkopolskiego. Zostałam zaproszona do projektu i mogłam zobaczyć, jak praca z platformą wygląda od kuchni. Nie byłam inicjatorem tych przedsięwzięć, więc było mi znacznie łatwiej.

Wykonywałam przydzielone zadania i stosowałam się do wszelkich wytycznych. Najważniejszym osiągnięciem było to, że moi uczniowie ze szkoły średniej byli zachwyceni. *Zachwyceni* to najważniejsze słowo określające ich odczucia co do udziału w projekcie. Jedno z przedsięwzięć, *Matematyczno-językowy tydzień przygodowy*, był połączeniem nauki języka angielskiego z matematyką. Uczniowie z ogromnym zaangażowaniem nagrywali filmiki z zagadkami matematycznymi w języku angielskim dla szkoły partnerskiej. Drugi projekt, *Teen Talk*, przypadł moim uczniom do gustu jeszcze bardziej. Mogli porozmawiać po angielsku na wyznaczone tematy ze swoimi młodszymi kolegami i koleżankami za pośrednictwem kamery internetowej. Było mnóstwo śmiechu, zabawy, a przede wszystkim dużo wartościowej wymiany zdań w języku obcym. Po zakończonym projekcie usłyszałam od uczniów: *Zróbmy to jeszcze raz!*, co chyba jest najlepszą recenzją zrealizowanego projektu.

Kolejnym krokiem i przełamywaniem wszelkich obaw, które wciąż mi się kłębiły w głowie, było wzięcie udziału w projektach międzynarodowych. Pomyślałam, że czas na wyjście

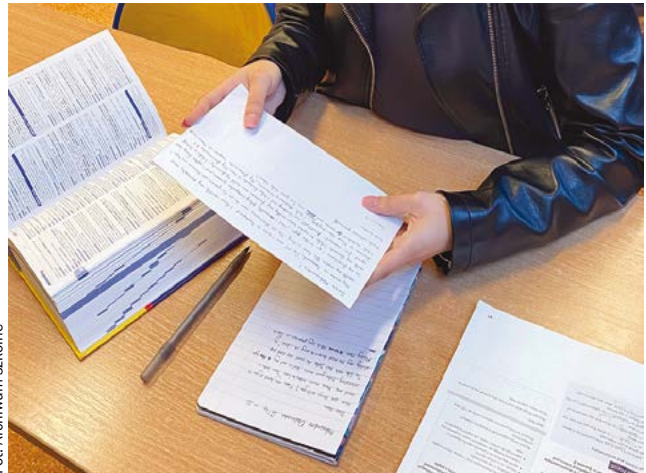
Alicja Pietkiewicz – nauczyciel języka angielskiego i doradca zawodowy w Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Matejki w Pruszczu Gdańskim; magister filologii angielskiej (Uniwersytet Gdański); pasjonatka języków obcych, literatury, sztuki i podróży.

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

poza granice naszego państwa i zobaczenie, jak wygląda rzeczywistość współpraca między szkołami na arenie europejskiej. Zgłosiłam się do projektów *Oh those words* i *If I were in that story*, których inicjatorem były szkoły z Turcji. Z przyjemnością stwierdzam, że była to współpraca na najwyższym poziomie, a same projekty były dopięte na ostatni guzik. To, z jakim zaangażowaniem prowadziły te przedsięwzięcia nauczycielki z Turcji, przeszło moje

najśmielsze oczekiwania. Zadania były wymagające, ale przede wszystkim bardzo ciekawe, wręcz nietuzinkowe, nie tylko dla nas, nauczycieli, lecz także dla uczniów. Oprócz typowych zadań ze słownictwa i czytania literatury w języku angielskim, uczniowie musieli np. napisać wiersze, które jak najtrafniej miały oddać ich postać. Innym zadaniem było nagrywanie się podczas czytania literatury, a także przerobienie całego tekstu na język Braille'a w związku z obchodami dnia, w którym ten język został wynaleziony. Innym razem uczniowie pisali krótkie wiadomości dla świata w związku z pandemią Covid-19. Pamiętam, z jaką ekscytacją moi uczniowie dzielili się swoimi doświadczeniami po wzięciu udziału w tych międzynarodowych przedsięwzięciach. Projekty wymagały regularnych spotkań online, co jeszcze bardziej dodawało atrakcyjności wyznaczonym zadaniom.

Pamiętam, że byłam dumna ze swoich uczniów, gdy nie mieli oporów, aby wypowiadać się na forum, przy około 40-osobowej publiczności. Wiem, że nie osiągnęłabym tego efektu na lekcji z podręcznikiem. Zobaczyłam prawdziwe zaangażowanie i samodyscyplinę swoich podopiecznych, gdyż często zadania wykonywali w swoim wolnym czasie, a same spotkania online odbywały się po godzinie 21.00, ze względu na różnicę w strefach czasowych. Czy może być coś piękniejszego dla nauczyciela niż zobaczenie, że jego uczniowie w takim stopniu angażują się w powierzone zadania? Myślę, że nie. Oprócz oczywistych walorów edukacyjnych, poszerzenia słownictwa, udoskonalania swobody porozumiewania się w języku angielskim czy umiejętności czytania ze zrozumieniem, mieliśmy okazję na wymianę doświadczeń i informacji dotyczących naszych kultur, ale przede wszystkim na pokonanie własnych obaw i barier językowych oraz zbudowanie pewności siebie w używaniu języka obcego. Korzyści jest dużo i można o nich pisać naprawdę wiele. Z całą pewnością projekty eTwinning pozwoliły mi na uzyskanie jeszcze lepszych wyników na lekcjach angielskiego, poznanie przeróżnych narzędzi interaktyw-

Fot. Archiwum szkolne

nych, których na co dzień używali nauczyciele z Turcji oraz wykorzystanie tej wyjątkowej motywacji do nauki, którą mieli uczniowie, wykonując zadania projektowe.

Ostatnim krokiem, jeśli chodzi o całkowite zaprzyjaźnienie się z eTwinningiem, było zainicjowanie własnego projektu pt. *Write it right with your pen pal* i poszukanie do niego szkół partnerskich. Na moje ogłoszenie odpowiedziało wiele placówek z różnych państw Europy. Ostatecznie wybrałam szkołę nauk społecznych z Turcji i szkołę średnią z Węgier. Zdecydowałam się na Turcję ze względu na pozytywne doświadczenia w poprzednich projektach. Wiedziałam, że są to nauczyciele i uczniowie, którzy dają z siebie 100%. Nie pomyliłam się. Szkoła nauk społecznych szukała współpracy ze względu na pogarszający się stan uczniów związany z izolacją i dystansem społecznym. Był to okres, kiedy pandemia wpływała mocno na życie każdego z nas. Młodzi ludzie odczuli to wyjątkowo mocno. Stąd też zrodził się mój pomysł na wymianę listów tradycyjnych i elektronicznych pomiędzy uczniami. Projekt okazał się sukcesem. Moi uczniowie z niecierpliwością oczekiwali listów i z niekłamnym zaangażowaniem pisali do naszych partnerów, ozdabiając swoją korespondencję w wyjątkowy dla siebie sposób. Nagrywaliśmy też filmiki, by lepiej poznać nasze szkoły i przede wszystkim siebie nawzajem. Pamiętam, jak na lekcji, na której oglądaliśmy zdjęcia wysłane

ze szkół partnerskich, moi uczniowie przekrzykiwali się jeden przez drugiego i wskazywali swoich partnerów korespondencyjnych widocznych na zdjęciach.

Tutaj nasuwa mi się pytanie: czy podobne emocje i zaangażowanie można uzyskać na zwykłych lekcjach języka angielskiego? Z odrobiną smutku muszę stwierdzić, że nie. Dlatego właśnie eTwinning to rozwiązanie, które przychodzi na ratunek zmęczonemu rutyną nauczycielowi i pozbawionemu motywacji uczniowi. eTwinning to nauka potoczona z zabawą, realnym kontekstem językowym, wymianą kulturową, a także rozwijaniem tolerancji i akceptacji wobec odmienności oraz wobec siebie samego. To akceptowanie swoich niedoskonałości językowych, wystawianie ich na próbę i wychodzenie poza granice komfortu, nie tylko przez ucznia, lecz także przez nauczyciela.

Justyna Żukowska – nauczyciel języka angielskiego w Zespole Szkół Agrobiznesu w Człuchowie; czynny egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku; absolwentka lingwistyki stosowanej j. angielski – j. rosyjski na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; pasjonatka języków obcych i technik szybkiego zapamiętywania.

PCENNE INFORMACJE

Pomorskie Żagle Wiedzy – zapraszamy!

Łukasz Franków,
nauczyciel-konsultant PCEN ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Pomorze to niezwykle miejsce na mapie Polski. Jego bogactwo i różnorodność przyrodnicza, od piaszczystych plaż Bałtyku, po Kaszubskie wzgórza i jeziora, są naturalnym zasobem nie tylko dla turystyki, rekreacji czy sportu, lecz także dla edukacji.

Rzeczpospolita
Polska

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

W ramach przedsięwzięcia strategicznego *Kompleksowe wsparcie szkół i placówek w obszarze edukacji morskiej i żeglarskiej* Samorząd Województwa Pomorskiego podjął się realizacji projektu pod nazwą *Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne*. Inicjatywa jest prowadzona w partnerstwie z Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku. Głównym celem projektu jest poprawa jakości edukacji ogólnej oraz przedszkolnej. Promując piękną dyscyplinę sportu, jaką jest żeglarstwo, wspiera nauczycieli szkół podstawowych we wdrażaniu tematyki morskiej i żeglarskiej do kształtowania kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych uczniów, a także wykorzystania jej przy realizacji treści podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Od początku projektu, czyli od 2021 r., zrealizowano już wiele działań. Odbywały się spotkania sieci nauczycieli animatorów edukacji morskiej, szkolenia dotyczące pracy metodą projektu, konkurs projektowy dla szkół, piknik edukacyjny oraz regaty o puchar Marszałka Województwa Pomorskiego czy konferencja *Dobre praktyki w kształtowaniu kompetencji kluczowych przez edukację morską*. Na 2023 r. zaplanowane są kolejne działania.

Jedną z głównych form wsparcia nauczycieli prowadzonego przez Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli

w Gdańsku są sieci współpracy szkolnych animatorów edukacji morskiej. Celem spotkań w ramach sieci jest wymiana doświadczeń, prezentacja przykładów dobrych praktyk, analiza bieżących działań podejmowanych w ramach projektu, wspólne rozwiązywanie problemów związanych z wdrażaniem edukacji morskiej oraz dzielenie się pomysłami i rozwiązaniami pedagogicznymi w tym zakresie. Tematyka spotkań w 2023 r. będzie dotyczyła: rozwijania kompetencji kluczowych przydatnych w wykonywaniu zawodów związanych z żeglugą morską i śródlądową, wykorzystywania tematyki morskiej w rozwijaniu kompetencji naukowych uczniów i uczennic oraz bezpieczeństwa nad wodą. Ważnym elementem założeń projektowych jest również rozwijanie kompetencji cyfrowych nauczycieli i nauczycielek. Dlatego też w realizacji zadań sieci animatorów będą wykorzystywane narzędzia TIK.

Nabór do sieci jest cały czas otwarty i każdy nauczyciel pomorskiej szkoły podstawowej może do nas dołączyć. Informacje o projekcie oraz wskazówki, jak dołączyć do sieci, znajdują się na stronie internetowej www.pcen.gda.pl w zakładce *Edukacja/Regionalne Projekty Edukacyjne* lub bezpośrednio u koordynatora: lukasz.frankow@pcen.gda.pl. Zapraszamy!

Fot. A. Roznawska

FORUM EDUKACYJNE

Sukces to nie przypadek

z prof. dr hab. inż. Tomaszem Szarkiem
rozmawia Jacek Naliwajek

**Pomorskie Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku**

Institucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Zdolni z Pomorza

Jacek Naliwajek: Pan Profesor zrobił magisterkę z matematyki stosowanej, później z matematyki teoretycznej, doktorat, habilitację i profesurę oczywiście z matematyki. Jakby tego było mało, to jeszcze studia magisterskie z filozofii, a następnie doktorat z filozofii... Na mój gust to ma Pan takie naukowe ADHD, Panie Profesorze.

Tomasz Szarek: ADHD, czy ja wiem? Na pewno lubiłem i lubię się uczyć. Wciąż to robię, to wynika z pasji. Filozofia pojawiła się z u mnie z pasji, ale stali za nią też konkretni ludzie – studiowałem m.in. u Tischnera. Dzisiaj oczywiście wszyscy wspominają tamte czasy i myślą o tym, jak bardzo budujące życiowo były to doświadczenia. Miałem mnóstwo takich doświadczeń, na przykład matematyki uczyłem się u profesora Andrzeja Lasoty – jednego z najwybitniejszych polskich matematyków powojennych, który uratował wielu ludziom życie swoją matematyką, budując modele stosowane w medycynie (wspólnie z profesorem Marią Ważewską-Czyżewską wprowadzili terapię w pewnych typach anemii polekowych). To byli ludzie, którzy mnie inspirowali, a to, że przy okazji było jakieś magisterium czy doktorat – kto o tym pamięta...

J.N.: Jak to: kto pamięta? Musi Pan to zawsze napisać w swojej biografii, kiedy zmienia Pan pracę albo stara się o nowe stanowisko... Panie Profesorze, połączenie matematyki z filozofią mnie nie dziwi. Gdyby Pan jeszcze dodał, że jest uzdolniony artystycznie czy sportowo, też by mnie to nie zdziwiło, ponieważ obserwuję wielu uczniów, którzy są uzdolnieni matematycznie i którzy te swoje talenty łączą z innymi zdolnościami: muzycznymi, piłkarskimi itd. Matematyka jest bardzo szeroką dziedziną, a umiejętności w jej zakresie przekładają się nie tylko na samą matematykę, ale na wiele sfer aktywności ludzkiej.

T.S.: Tak, ale zaczniemy od tego, że ja nie bardzo wierzę w zdolności, które mają się ujawniać już u młodych ludzi. Uważam, że to jest przede wszystkim ciężka praca i pasja. Matematyka mnie interesuje, dlatego się nią zajmuję. Interesuje mnie filozofia, napisałem nawet o niej książkę, ale w szkole podstawowej miałem problemy ze skleceniem zdania po polsku. Miałem też trudności w uczeniu się języków obcych, wyglądało na to, że nie mam żadnych zdolności w tym zakresie, a tymczasem obecnie postu-

guję się kilkoma językami; angielskim, włoskim, niemiecki, trochę czytam po łacinie. Moja matka była flecistką i jak to w takich rodzinach bywa, dobrze jest, żeby syn lub córka kontynuowali tę drogę... Ale ja absolutnie się do tego nie nadawałem; jak stwierdzono, nie mam żadnych zdolności muzycznych. Uważam, że wielkie rzeczy nie powstają w głowie, tylko często na jej antypodach – trzeba po prostu mieć umiejętność wysiedzenia pewnych zagadnień, czyli umiejętność bardzo ciężkiej, solidnej pracy, skupienia się i dobrej organizacji czasu.

J.N.: Został Pan matematykiem wbrew szkole?

T.S.: Czy wbrew? No, nie pomagała ta szkoła... Szybko stwierdziła, że się do niczego nie nadaję. Gdyby nie upór moich rodziców, a w szczególności ojca, to pewnie sam bym sobie wmówił, że się nie nadaję do matematyki, że nie mam do niej głowy. Jestem z pokolenia, kiedy nie było takiej mody na dyskalkulie, dysleksje i tego typu schorzenia. Część z nich pewnie jest uzasadniona, nie neguję tego. Tylko często tłumaczenie, że nie ma się głowy do matematyki to wymówka usprawiedliwiająca to, że komuś po prostu nie chciało się tej matematyki uczyć. Z matematyką jest jak z uczeniem się języka obcego – wymaga ogromnego wysiłku, solidnej, systematycznej, ciężkiej pracy i tyle. Tego się nauczyłem. A czy mam zdolności...

J.N.: A kiedy zaczęła się ta praca nad matematyką? Kiedy powiedział Pan sobie: *muszę być matematykiem*?

T.S.: Tak może nie powiedziałem, ale pamiętam dokładnie moment decyzji. Kiedy rzeczywiście sprawy bardzo kiepsko wyglądały (byłem zagrożony powtarzaniem klasy), zadałem sobie pytanie: *czy mnie to rzeczywiście przerasta, czy jednak spróbuję to zrozumieć?* Pamiętam, jak siedziałem z podręcznikiem do matematyki, linijka po linijce czytałem i próbowałem zrozumieć treść. To było około klasy VI szkoły podstawowej, od tego się zaczęło. Wtedy bardzo nie lubiłem czytać, ale zadałem sobie kolejne pytanie: *a dlaczego nie czytać?* Chociaż jestem matematykiem, to moje wyobrażenie o szczęściu i o niebie wizualizuję jako bibliotekę pełną książek i siebie, który siedzi pośród nich i je czyta. To jest coś, co chcę robić.

J.N.: Czy kluczem do matematyki jest jej zrozumienie?

T.S.: Kluczem do matematyki jest ciężka praca i jej zrozumienie. Znowu odwołam się do nauki języka obcego: najpierw przyswajamy pojedyncze słowa, później całe frazy i jak z klocków budujemy swoją wiedzę. W matematyce zaczyna się od zrozumienia jednego problemu, rozwiązania jednego zadania. Zrozumienia, a nie stwierdzenia: *wydała mi się, że zrozumiałem*. Trzeba głęboko coś zrozumieć. Ja dzisiaj buduję moją karierę, moje bycie matematykiem właśnie na zrozumieniu. Moja praca polega na tym, że siedzę i próbuję coś głęboko zrozumieć: problem, który sobie postawiłem albo który ktoś inny postawił.

J.N.: Kiedy myślimy o matematyce albo kiedy myślimy o niej uczniowie, to często pojawia się reakcja; *Boże, nie... Wszystko tylko nie matematyka!* Kiedyś była dyskusja o powrocie matematyki na maturę. Wszyscy ósmoklasiści boją się matematyki na egzaminie. Niewiele osób myśli o matematyce jako o kierunku, w którym będzie się chciało rozwijać. Jako społeczeństwo boimy się tego przedmiotu. Zresztą spójrzmy na wyniki egzaminów zewnętrznych: najgorsze są właśnie z matematyki. Coś zawalamy po drodze w edukacji matematycznej.

T.S.: Myślę, że edukacja matematyczna szwankuje. Powiem coś mało popularnego, ale wydaje mi się, że niestety selekcja do zawodu nauczyciela matematyki była w pewnym stopniu selekcją negatywną (oczywiście znowu mówimy o statystykach, nie będzie to dotyczyło każdego indywidualnego przypadku). W tej chwili opanowanie podstaw matematyki i umiejętności myślenia matematycznego daje duże możliwości znalezienia atrakcyjnej pracy. Pojawia się pytanie: czy ludzie, którzy uczą matematyki, zwłaszcza w nauczaniu początkowym, to są dobrzy nauczyciele, z pasją? Czy nie jest tak, że ich życie potoczyło się w taki sposób, że akurat wyładowali w szkole? Myślę, że to nie jest kwestia umiejętności czy zdolności, ale posiadania pasji i umiejętności zarażania nią młodych ludzi. Aby uczniowie zobaczyli, że to jest przyjemne, daje satysfakcję i może być przygodą życia. Człowiek zasypia i nie zastanawia się, powiedzmy, jak sobie sprawić nowego iPhone'a, tylko myśli, jak rozwiązać jakieś zadanie. To może być pasjonujące życie.

J.N.: *Pasją mogą być wyrażenia algebraiczne, pasją mogą być figury przestrzenne czy płaskie...*

T.S.: I są, proszę pana. Teraz jestem w szczęśliwym związku małżeńskim, ale gdy jeszcze byłem kawalerem, to zauważyłem, że kiedy zajmowałem się bardzo intensywnie matematyką, to moje powodzenie u kobiet dramatycznie malało. A dlaczego? Dlatego, że żyłem w troszeczkę innym świecie. Świecie, który jest bardziej prawdziwy – jeżeli poprawnie rozwiążę zadanie, to ono będzie prawdziwe, niezależnie od tego, czy będzie rządzić partia X, czy partia Z. Zadanie będzie prawdziwe za 100 czy 150 lat, niezależnie od tego, co się będzie wte-

dy działo. Wszyscy mamy problem z iluzją, w której żyjemy i pokusami, na które jesteśmy wystawiani. A to jest realne obcowanie ze światem – jeżeli ktoś chce żyć naprawdę, to może żyć w świecie matematycznych obiektów. I to jest super. Już platonicy chcieli tak.

J.N.: *Dlatego nie dziwi mnie połączeniu matematyki z filozofią lub filozofii z matematyką, bo pierwsi matematycy byli filozofami albo pierwsi filozofowie byli matematykami. Więc ta Pana działalność jest zupełnie zrozumiała. Chciałbym zatrzymać się jeszcze przy szkole podstawowej i ponadpodstawowej. W ramach projektu *Zdolni z Pomorza* jako tutor prowadzi Pan zajęcia dla młodych ludzi – jacy to są uczniowie?*

T.S.: Bardzo różni. Przez ostatnie kilka lat zajmowałem się człowiekiem, o którym świat jeszcze usłyszy: Julkiem Baneckim. Jest jednym z najzdolniejszych młodych ludzi, jakich kiedykolwiek w życiu spotkałem. Dość wspomnieć, że 3 razy pod rząd wygrał ogólnopolską olimpiadę matematyczną i był medalistą olimpiady międzynarodowej. Z nim pracowaliśmy już nad konkretnym problemem matematycznym, uczyliśmy się matematyki uniwersyteckiej: próbowaliśmy zrozumieć teorię układów dynamicznych, którymi ja się zajmuję. Wspólnie udało nam się rozwiązać długo otwarty problem matematyczny. Ponieważ w projekcie *Zdolni...* jestem od bardzo dawna, miałem styczność z różnymi ludźmi o różnym poziomie zainteresowania matematyką. Byli też tacy, którzy chcieli specjalizować się w przygotowaniu do matury czy w perspektywie do studiów ścisłych (matematycznych albo inżynierskich). Byli to sympatyczni, zdolni ludzie, też z pasją. Moją rolą było rozbudzanie tej pasji.

J.N.: *Jak Pan ich motywował?*

T.S.: Pokazując: *zobaczcie, jakie to piękne...* Są dwa sposoby uczenia matematyki. Można stanąć przy tablicy i powiedzieć: *zobaczcie, jaki ja jestem mądry*, a można inaczej: *zobaczcie, jakie to jest piękne, proste, prawdziwe i fajne.*

J.N.: *Panie Profesorze, czysto w tej rozmowie wspomina Pan o pracy. Chciałbym teraz zapytać Pana, jako filozofa, o cnoty. Roztropność, sprawiedliwość, męstwo, umiarkowanie. To są cechy człowieka, które ukazują go jako dobrego i zapowiadają, że będzie dobrym menadżerem czy pracownikiem. Czy kształcenie się w tych głównych cnotach ludzkich jest naszym zadaniem jako rodziców oraz pedagogów?*

T.S.: Tak, jestem absolutnie przekonany, że jako ludzie mamy w sobie poczucie tych cnot: wiemy, co jest dobre; wiemy, że lepiej być pracowitym niż leniwym, że trzeba być roztropnym itd. Myślę, że zagrożenie stanowi cywilizacja i postęp w dzisiejszym świecie. Żyjemy bardzo powierzchownie, nie wchodzimy głębiej w nasze życie. Od czego bym zaczął? Od głębokiego rachunku sumienia oraz znalezienia czasu na to, żeby wejść w głębię i zastanowić się nad sobą – do czego zresztą namawiali starożytni.

Żyjemy bez głębszej refleksji, mając 100 zadań do wykonania, przechodzimy od jednego do następnego, a tymczasem wydaje mi się, że sedno stanowi refleksja. Głęboko wierzę, że każdy z nas ma w sobie poczucie dobra i cnoty – warto, żeby je odkrył. Ale nie odkryje go, jeżeli będzie siedział z nosem w smartfonie przez 20 godzin, a pozostałe 4 poświęci na sen z wyczerpania. Tak się nie odkryje w sobie talentów czy innych darów, które się ma.

J.N.: Odkrywanie talentów to też wysiłek. Często ktoś musi nam pomóc je odkryć.

T.S.: No właśnie, pomoc powinna szkoła, ale też – wielka literatura. Jestem absolutnie przekonany, że poziom szczęścia i samorealizacji jest wprost proporcjonalny do tego, ile książek w życiu przeczytaliśmy. Po co wikłać się w jakieś idiotyczne rzeczy, kiedy można przeczytać u Dostojewskiego, czym to grozi? Po co przeżywać rozczarowania, jeżeli można je odnaleźć w wielkiej literaturze? To jest umiejętność korzystania z klasyki – coś, czego mi bardzo brakowało w mojej szkolnej edukacji. Na słabym poziomie było uczenie samodzielnego czytania, interpretowania, myślenia czy obcowania z poezją. Na przykład mamy maturę, gdzie zwykle jedno zadanie to interpretacja wiersza. Tylko ułamek procenta uczniów zdobywa się na to, żeby zinterpretować wiersz. Dlaczego? Dlatego, że nie ma tego w szkole albo źle się tego uczy. A przecież poezja to fantastyczny sposób spójnego, bardzo oszczędnego w słowach wyrażania głębokich myśli. Ona jest bardzo bliska matematyce w tym sensie, że w matematyce też wyrażamy głębię w prostych matematycznych formułach. Pamiętam, że kiedyś przed absolwentami któregoś z college'ów amerykańskich wystąpił Iosif Brodski, laureat nagrody nobla, i powiedział: *Wiecie, co? Zostawcie telewizję na boku, zacznijcie czytać wiersze, a będziecie szczęśliwi!*

J.N.: Trochę bym polemizował z tą maturą i interpretacją wiersza. Młodzi ludzie często po prostu racjonalizują sobie pewne działania. Wiadomo, że interpretacja wiersza jest trudna, a na egzaminie zależy im na tym, aby napisać słowa-klucze, które będą przepustką do dobrego wyniku. Więc to nie jest lenistwo, tylko optymalizacja procesu uczenia się. Wiedzą, w jaki sposób osiągnąć efekt, prawda?

T.S.: Tak, w pewnym sensie tak. Ale problemem jest to, dlaczego dochodzi do tego, że młody człowiek pisze bezbłędnie swoją interpretację wiersza i nie dostaje za to punktów, bo się nie wstrzelił w klucz. To myśmy tym młodym ludziom taką maturę zafundowali.

J.N.: Pańska córka przed rokiem zdawała maturę. Bardzo Pan to przeżył?

T.S.: Tak, moja córka przed rokiem zdawała maturę i zdała ją. Nie przejmowałem się tym tak bardzo, dlatego że ja nie jestem jakoś mocno zdeterminowany na to, że trzeba mieć szóstkę czy piątkę. Trzeba być szczęśliwym

człowiekiem i mieć pomysł na życie. Ona miała ten pomysł i do jego realizacji w zasadzie potrzebny był jej świstek papieru w postaci matury, a była już przyjęta na studia tam, gdzie chciała.

J.N.: Panie Profesorze, wróćmy na chwilę jeszcze do tych cnót. Jak kształtować dzieci współcześnie? Jak my, rodzice i pedagodzy, mamy je wychowywać?

T.S.: Po pierwsze trzeba być autentycznym, po drugie – trzeba być człowiekiem, który dzieli się pasją. Moja córka studiuje matematykę i fizykę, a uważam, że miała ogromne zdolności humanistyczne i świetnie uczyła się języków obcych. Jednak wybrała matematykę. Myślę, że widziała, jak bardzo szczęśliwy w tej matematyce jest jej ojciec. A zatem: jak wychowywać dzieci? Przez przykład. Chodzi o to, żeby dziecko widziało, że dla taty znacznie ważniejsze od nowego samochodu jest nowe twierdzenie, które udowadnia. Jeżeli to zobaczy, to u niego wartości materialne też nie będą dominowały. Nie będzie wybierało swojego zawodu, patrząc na medianę zarobków, tylko będzie realizowało coś, co dało szczęście jego najbliższym i co jemu daje szczęście.

J.N.: Użył Pan świetnego sformułowania: wychowanie przez przykład. Nie zdajemy sobie sprawy, jak wiele matki i ojcowie mają do przekazania swoim dzieciom przez osobisty przykład. Kiedy pisałem pracę magisterską dotyczącą m.in. duchownych prawosławnych, mój promotor – nieżyjący już niestety politolog, prof. Chodurski – mówił: *Pamiętaj, żeby sprawdzić, kim byli rodzice tego człowieka, czy to byli rolnicy czy robotnicy? Ponieważ charakter pracy albo rytm pracy przekłada się na to, jak pracują ich synowie. Więc ten osobisty przykład jest bardzo ważny w życiu młodego człowieka.*

T.S.: Tak, niewątpliwie. Dodałbym jeszcze przykład środowiska. Wychowałem się na Podkarpaciu, moja matka była Ślązaczka. Myślę, że mam trochę tych śląskich genów, które interpretuję jako umiejętność ciężkiej pracy. Wydaje mi się, że fakt rozpoczęcia moich studiów na Śląsku też miał duże znaczenie. Przebywałem w otoczeniu ludzi, którzy ciężko pracowali. Pracowitość jest u mnie bardzo często obecna i ważna.

J.N.: Panie Profesorze, a hierarchia wartości? W wywiadzie z dr fizyki Tadeuszem Zalewskim z Uniwersytetu Gdańskiego powiedział Pan, że dla Pana najważniejsza jest rodzina. Więc hierarchia wartości jest prawidłowa, jeżeli najpierw jest w niej rodzina, a dopiero później – praca, nie odwrotnie?

T.S.: Absolutnie: najpierw rodzina i drugi człowiek. Moja żona działa charytatywnie w różnych organizacjach, staram się jej w tym pomagać. Drugi człowiek to jest sedno działalności. Istnieje niebezpieczeństwo, że jeżeli przestawi się hierarchia wartości i najważniejsza stanie się praca, to dziecko nie będzie nawet miało okazji zobaczyć, dlaczego warto pracować, bo rodzic będzie cały czas tyl-

ko w pracy. A życie jest zbyt cenne, żeby je spędzić tylko na pracy.

J.N.: Bardzo dużo się Pan uczy i chętnie podjąłby jeszcze jakieś studia. Chciałbym zapytać o jeszcze jedną cnotę: uporządkowanie. W jaki sposób organizuje Pan sobie dzień czy tydzień pracy? Jak Pan sobie zorganizował życie, żeby zaspokoić tak różne obszary zainteresowań i osiągnąć tyle sukcesów?

T.S.: Ależ, proszę pana... Człowiekiem sukcesu to jest Lewandowski! Ja jestem człowiekiem wewnętrznego sukcesu, to znaczy sam jestem spełniony i mam nadzieję, że moja rodzina jest też ze mną szczęśliwa. To jest mój sukces. Ale pytał Pan o organizację dnia, a to jest bardzo ważna umiejętność. Jeżeli czegoś nauczyłem moje dzieci, to właśnie tej organizacji dnia. Mam wszystko dość uporządkowane. Korzystam z kalendarza, zapisuję w nim rzeczy ważne, staram się przygotować sobie to, co następnego dnia powinienem zrobić. Bardzo wcześnie wstaję, dzień zaczynam od medytacji zen, później uczę się słówek z języków obcych albo coś czytam, następnie pracuję nad matematyką. W międzyczasie są jeszcze zajęcia ze studentami. Popołudnie i wieczór spędzam z rodziną. Ta umiejętność ułożenia sobie obowiązków bardzo pomaga.

J.N.: Rozumiem, że najpierw do kalendarza wpisuje Pan rodzinę? Żonę, dzieci, a dopiero później – resztę?

T.S.: Rodziny nie trzeba wpisywać do kalendarza. Wszyscy jesteśmy zajęci, w zasadzie czas od godziny 8.00 do 16.00 wszystkim nam wypełnia praca. Jednak to nie jest tak, że siedzę przy biurku przez 8 godzin. Dużo pracuję, chodząc. Uwielbiam spacerować. Pracuję na Politechnice Gdańskiej, ale jestem też szefem Oddziału Instytutu Matematycznego PAN w Sopocie, więc zdarza mi się bardzo często pokonywać ten dystans wzdłuż plaży i wliczam go w pracę, dlatego, że wtedy myślę, zastanawiam się nad tym, czym się aktualnie zajmuję.

J.N.: Piękne życie.

T.S.: Tak. Mam piękne życie. Jestem szczęśliwym człowiekiem. Myślę, że to rzadkie. Ale to szczęście absolutnie nie wynika z zera na koncie.

J.N.: Bierze się z pasji?

T.S.: Tak, z pasji i z tego, że robię coś naprawdę. To jest fajne poczucie. Nie byłbym w stanie na przykład zostać politykiem w dzisiejszym świecie.

J.N.: Mielіśmy matematyków – polityków.

T.S.: Tak, mieliśmy, ale wydaje mi się, że politycy nie rozwiązują realnych problemów człowieka. Pamiętam, jak umierał mój ojciec, a w tle rozgrywała się jakaś wielka awantura polityczna. Uświadomiłem sobie wtedy,

że wpływ tego, co oni mówią na to, co ja przeżywam, jest żaden. Podobnie jest w chwilach euforii, kiedy doświadczamy wielkiego szczęścia (np. kiedy ludzie się pobierają czy rodzą się im dzieci) – wówczas również to, co się dzieje na zewnątrz, w życiu politycznym, i to, czym żyją media, nie ma żadnego wpływu na nasze osobiste szczęście.

J.N.: Ale wzbudza emocje. Polityka i media we współczesnym świecie to igranie emocjami.

T.S.: A wie Pan, ile to kosztuje? A przecież w tym czasie można książkę przeczytać spokojnie. Też poddawałem się emocjom, miałem swoje sympatie i antypatie, ale w pewnym momencie spróbowałem to uporządkować i myślę, że mi się udało. Oczywiście jestem obywatelem, chodzę na wybory, ale nie mam żadnych nadziei – w tym sensie, że nadzieją mojego życia jest to, co sam osiągnę swoją pracą, co osiągną moje dzieci i moja rodzina, a nie to, co mi ktoś zaoferuje.

J.N.: No i jeszcze Zdolni z Pomorza...

T.S.: *Zdolni z Pomorza* też. W naszym regionie mamy zdolną młodzież, która jednak najchętniej wyjeżdża na studia do Warszawy. Na szczęście powoli się to zmienia – młodzi ludzie wybierają też Politechnikę Gdańską, która w rankingach pnie się bardzo mocno do góry.

J.N.: Dziękuję za rozmowę, Panie Profesorze.

Nagranie wywiadu z prof. dr hab. inż. Tomaszem Szarkiem, przeprowadzone przez Jacka Naliwajka zostało dofinansowane z projektu *Zdolni z Pomorza* (RPPM.03.02.02-22-0021/16) realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Dofinansowanie projektu z UE wynosi 7 091 026,12 zł. Materiał został upubliczniony również w zasobach biblioteki metodyczno-dydaktycznej projektu *Zdolni z Pomorza* (<https://tiny.pl/wlp35>).

prof. dr hab. inż. Tomasz Szarek – matematyk i filozof z Politechniki Gdańskiej oraz Kierownik Sopotkiego Oddziału Instytutu Matematycznego Polskiej Akademii Nauk; uzyskał tytuł magistra z matematyki stosowanej i z matematyki teoretycznej, a następnie doktorat, habilitację i profesurę z matematyki, odbył również studia magisterskie z filozofii i obronił doktorat z tej dziedziny.

Jacek Naliwajek – dziennikarz, podcaster, menedżer oświaty; dyrektor Niepublicznej Szkoły Podstawowej Fregata; członek Pomorskiej Rady Oświatowej i komisji konkursowej Nauczycieli Pomorza.

BADANIA I ANALIZY

Diagnoza funkcjonalna w praktyce szkolnej

Łukasz Franków, nauczyciel-konsultant PCEN
ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Przyjęta w 2017 r. koncepcja i sposób definiowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz organizacji kształcenia specjalnego opiera się na odejściu od modelu medycznego w rozpoznawaniu trudności dzieci i młodzieży oraz udzielaniu im pomocy, odwołującego się do kolejnych edycji klasyfikacji ICD (*International Classification of Diseases*) i ukierunkowaniu się na koncepcję modelu biopsychospołecznego, a więc wykorzystującego założenia Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia, czyli ICF (*International Classification of Functioning, Disability and Health*)¹.

W ujęciu medycznym zdrowy człowiek postrzegany jest jako suma prawidłowo funkcjonujących organów, układów itd. Odstępstwa od normy wyznaczone przez różne wskaźniki, np. temperaturę, ruchliwość stawów czy odczuwanie bólu, są uznawane za stan patologiczny, wymagający interwencji i przywrócenia do normy. Ten sposób myślenia został także przeniesiony do edukacji. Przyjęto mniej lub bardziej oficjalnie normy, kryteria i wskaźniki, które powinien spełniać uczeń/uczennica, aby sprostać wymaganiom nauczycieli czy określonym programom nauczania. Jeżeli nie były one spełniane, należało podjąć działania korekcyjne, wyrównawcze, mające na celu dostosowanie poziomu kompetencji dziecka do oczekiwań pedagogów. Podejście funkcjonalne, w którym przyjmuje się, że to, co wpływa na człowieka, jego działalność, rozwój, wypełnianie ról społecznych itd., to nie tylko zdrowie lub choroba, lecz także cechy osobowe, temperament, indywidualne preferencje oraz środowisko, w którym zaspakają swoje życiowe potrzeby, wydaje się być bardziej humanistyczne i odpowiadające na zróżnicowane możliwości oraz potrzeby każdego człowieka. Odwołanie do modelu biopsychospołecznego niesie za sobą przyjęcie założeń diagnozy funkcjonalnej, która ma stanowić podstawę do opracowania modelu wsparcia każdego ucznia i uczennicy. Diagnoza funkcjonalna składa się z 3 etapów: diagnozy konstatacyjnej, diagnozy ukierunkowującej i diagnozy weryfikującej¹.

Diagnoza konstatacyjna, czyli fakty

Aby udzielić komuś pomocy, należy rozpoznać jego potrzeby oraz stworzyć warunki do rozwoju posiadanego potencjału. Ten naturalny i logiczny postulat znajduje swoje odzwierciedlenie we wspomnianej wcześniej koncepcji pomocy psychologiczno-pedagogicznej opisanej w rozporządzeniu w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. W tym dokumencie zostały opisane zadania nauczycieli, wychowawców oraz specjalistów, polegające nie tylko na diagnozie problemów, lecz także na rozpoznaniu mocnych stron, zainteresowań oraz barier utrudniających funkcjonowanie ucznia/uczennicy w środowisku. Rozporządzenie wskazuje, że istotnym elementem diagnozy jest również rozpoznanie czynników środowiskowych mających wpływ na funkcjonowanie dziecka w przedszkolu czy szkole². Mówiąc jednak o czynnikach środowiskowych, powinno się mieć na uwadze przede wszystkim te, które mają bezpośredni wpływ na to funkcjonowanie, a więc czynniki występujące w danej placówce. Będą to zatem zarówno techniczne aspekty obiektu (takie jak na przykład: wielkość, oświetlenie, zagęszczenie, wykorzystywane narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnej), jak i oferta edukacyjna przedszkola/szkoły, zatrudnieni specjaliści, przyjęte sposoby oddziaływania dydaktycznego i wychowawczego czy rozwiązania organizacyjne. A także klimat społeczny, relacje rówieśnicze oraz relacje pomiędzy dziećmi i dorosłymi³. Rozpoznanie

1 ICF. Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia, 2001.

1 T. Knopik, *Diagnoza funkcjonalna. Planowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej*, Warszawa 2018.

2 Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, ze zm.

3 R. Cybulska, H. Derewlana, A. Kacprzak, K. Pęczek, *Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w systemie edukacji w świetle nowych przepisów prawa oświatowego*, Warszawa 2017.

potrzeb powinno zakończyć się odpowiedzią na pytania: w jaki sposób rozpoznane trudności oraz potencjał dziecka wpływają na jego funkcjonowanie w placówce oraz w jaki sposób środowisko stworzone w przedszkolu czy szkole wpływa na funkcjonowanie i rozwój dziecka?

Diagnoza ukierunkowująca, czyli plan

Po dokonaniu wielokierunkowego rozpoznania potrzeb, możliwości, potencjału i barier środowiskowych, należy sformułować cel, który chcemy osiągnąć, a następnie przygotować plan prowadzący do jego osiągnięcia. Szczególną uwagę warto zwrócić na sformułowanie celu, gdyż od tego, jak zostanie to zrobione, może zależeć weryfikacja jego realizacji. Formułując cel, trzeba zastanowić się nad tym, co będzie wskazywało na jego osiągnięcie: jakie konkretne zmiany będzie można zaobserwować w funkcjonowaniu szkolnym ucznia/uczennicy, które będą świadczyły o tym, że nasze działania odniosły zaplanowany efekt. Im bardziej ogólnie i nieprecyzyjnie sformułujemy cel, tym trudniej będzie jednoznacznie ocenić, czy został on osiągnięty. Wyznaczenie terminu jego realizacji również powinno pomóc w racjonalnym zaplanowaniu działań.

W kontekście modelu biopsychospołecznego plan wsparcia powinien uwzględniać nie tylko działania ukierunkowane na ucznia, ale także na otoczenie, czyli rówieśników i nauczycieli. W przypadku tych pierwszych – np.

poprzez rozwijanie kompetencji emocjonalno-społecznych, takich jak współpraca, empatia, pomoc koleżeńska oraz komunikacja. W przypadku drugich – np. poprzez rozwijanie kompetencji metodycznych czy wykorzystania narzędzi TIK w pracy z uczniem ze zróznicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Wsparcie uczniów i uczennic w edukacji włączającej to także modyfikacje w środowisku przedszkolnym/szkolnym. Zmiany w przestrzeni szkolnej, klasowej, zastosowanie różnorodnych pomocy dydaktycznych, metod i form pracy oraz dostosowanie przyjętego programu nauczania (zgodnie z rozporządzeniem w sprawie dopuszczania do użytku programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania). Plan działań również powinien to uwzględnić.

Diagnoza weryfikująca, czyli ocena efektywności

Po rozpoznaniu potrzeb, potencjału i czynników środowiskowych oraz sporządzeniu planu wsparcia, pozostaje jego realizacja i na końcu weryfikacja, czyli sprawdzenie, czy to, co zostało założone, zrealizowano i osiągnięto zamierzone efekty. Tu znowu pomocną może być klasyfikacja ICF, w której do oceny służy skala liczbowa, na której 0 oznacza brak problemu, a 4 – skrajnie duży problem. A zatem, jeśli np. rozpoznamy u dziecka trudności w nabywaniu umiejętności szkolnych, takich jak czytanie, liczenie lub inne związane z funkcjonowaniem w placówce i oceni-

Fot. www.freepik.com

my je jako duży problem, nadając mu rangę 3, a po zrealizowanych działaniach, na podstawie chociażby obserwacji, analizy wytworów szkolnych czy uzyskiwanych ocen uznamy, że nastąpiła poprawa i nadamy rangę 2 lub 1, to będzie to oznaczało, że udzielone wsparcie przyniosło pozytywne efekty.

Przedstawione podejście funkcjonalne w diagnozie ukazuje ją jako działanie, który nie polega tylko na zbadaniu ucznia, przetestowaniu jego możliwości poznawczych i wykonawczych oraz sporządzeniu opinii na tej podstawie. Jest to raczej proces, w którym po pierwsze rozpoznaje się kontekst środowiskowy funkcjonowania dziecka, po drugie opracowuje się dopasowany, racjonalny oraz wielowymiarowy plan wsparcia i po trzecie ocenia się, czy podjęte działania przyniosły efekt w postaci pełniejszego funkcjonowania ucznia/uczennicy w środowisku szkolnym i przyczyniły się do rozwoju młodego człowieka.

Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych

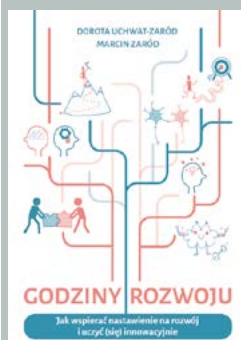
Zachęcamy do zapoznania się z nowym raportem edukacyjnym przygotowanym na zlecenie Biura Nowych Technologii IPN pt. *Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych*. Raport jest efektem badań, w ramach których poszukiwano odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeb i oczekiwań przedstawicieli młodych generacji w kontekście nauki historii najnowszej oraz edukacji.

Dokument składa się z czterech części. W pierwszej wskazano najistotniejsze wyzwania współczesności. Druga część dotyczy potrzeb najmłodszych pokoleń. Opisane zostały trzy pokolenia: Generacja Alpha, Generacja Z oraz Millenialsi wraz z cechami charakteryzującymi te pokolenia. Wskazano, kim są osoby uczące się, a także jakie są ich potrzeby w zakresie edukacji historycznej. Trzecia część opisuje profile osób uczących się. Odpowiada na pytania, jakie wartości prezentują wybrane grupy, jakie mają oczekiwania względem rozwiązań i edukacji oraz jak lepiej odpowiadać na potrzeby poszczególnych grup. Ostatnia, czwarta część raportu, przedstawia ścieżki edukacyjne spełniające potrzeby grup z różnych profili. Mogą one stać się inspiracją do budowania innowacyjnych sposobów nauki historii współczesnej.

Raport został objęty honorowym patronatem Ministerstwa Edukacji i Nauki. Powstał we współpracy z Centrum GovTech Polska przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dokument jest dostępny na stronie internetowej: <https://bit.ly/3R3vPp7>.

źródło: bnt.ipn.gov.pl

Godziny Rozwoju. Jak wspierać nastawienie na rozwój i uczyć (się) innowacyjnie

Godziny Rozwoju to propozycja innowacji społecznej skierowanej do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Pakiet materiałów, dostępny nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/wd439>, zawiera instrukcję modelu innowacji, podręcznik, film informacyjny oraz trzy podcasty. W podręczniku znajdziemy zarówno części teoretyczne, jak i propozycje scenariuszy zajęć.

M.B.-U.

ABC cyberbezpieczeństwa od Państwowego Instytutu Badawczego NASK

Nowa publikacja opracowana przez ekspertów NASK w ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE) to poradnik, który w przystępny dla każdego sposób przybliży szeroko pojęty świat internetu. Jest podzielony na cztery obszary kluczowe dla użytkownika sieci. Są to: cyberbezpieczeństwo, higiena cyfrowa, profilaktyka i wsparcie. *ABC cyberbezpieczeństwa* zostało przygotowany w taki sposób by każdy, bez względu na wiek, zawód czy też stopień korzystania z internetowego świata, mógł zrozumieć i bronić się przed cyberzagrożeniem, a także zadbać o dobrostan cyfrowy swój oraz najbliższych. Zawarto w nim nie tylko techniczne definicje, ale przede wszystkim pigułkę wiedzy, dobrych praktyk i cyfrowych nawyków. W poradniku znajduje się 157 ułożonych alfabetycznie definicji (...), a także obszerna bibliografia, z odnośnikami do ciekawych i pomocnych materiałów, które w bardziej szczegółowy sposób objaśniają omawiane zagadnienia. Poradnik ABC cyberbezpieczeństwa dostępny jest na platformie e-learningowej Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej pod linkiem: <https://tiny.pl/wt1t1>.

Warto także korzystać z innych funkcjonalności i zasobów wiedzy platformy OSE IT Szkoła (it-szkola.edu.pl) – dla najmłodszych dostępny jest kurs *Przygody Profesora i N@tki, czyli jak mądrze korzystać z internetu* oraz edukacyjny film z serii *Krasnoludki 2.0* i *Owce w sieci*. Dla starszych – kursy dotyczące cyberprzemocy i edukacji medialnej. Z kolei dla rodziców i nauczycieli – wiele poradników i kursy *Zrozumieć FOMO* oraz *Sharenting. Czy warto mieć rodzinny album w sieci?*

źródło: www.nask.pl

TikTok w bibliotecznej odśtonie

Aneta Batko, Joanna Dąbrowska-Samaszko

Dzisiejsze biblioteki publiczne to dynamicznie rozwijające się centra kultury, które w swojej działalności korzystają z dobrodziejstw współczesnej nauki i technologii. Tymczasem biblioteki szkolne, których funkcjonowanie jest związane przede wszystkim ze wspieraniem edukacyjnej roli szkoły, z większą ostrożnością podchodzą do tematu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz mediów społecznościowych w swojej pracy. Co prawda tradycyjna tablica ogłoszeń wisząca przy bibliotece już dawno została zastąpiona przez pręźnie działające strony internetowe, jednak nadal wielu bibliotekarzy zastanawia się, jak praktycznie wykorzystać nowinki technologiczne w codziennej pracy z uczniem. To pytanie jest szczególnie istotne w dobie zmieniających się potrzeb edukacyjnych młodego pokolenia. Istnieje obawa, że jeśli pozostaniemy w ramach tradycyjnie rozumianej edukacji i komunikacji, nie przygotujemy naszych uczniów do życia w szybko zmieniającej się cyfrowej rzeczywistości i nie dotrzemy do nich z ważnymi treściami edukacyjnymi.

O tym, jak istotna jest umiejętność odnalezienia się w wirtualnej rzeczywistości, przekonaliśmy się podczas pandemii koronawirusa, która to wymusiła na bibliotekach szkolnych przeniesienie się do świata online i dostosowanie się do zmienionych reguł funkcjonowania. Bibliotekarze stanęli nagle przed zadaniem znalezienia nowego sposobu kontaktu z czytelnikami i wielu z nich to zderzenie z pandemiczną rzeczywistością zmusiło do zmiany dotychczas używanych kanałów komunikacyjnych. By zapobiec izolacji i utrzymać relację z uczniem, biblioteki szkolne musiały otworzyć się na nową wirtualną rzeczywistość, w tym popularne media społecznościowe, które okazały się być bardzo pożytecznym narzędziem wspierającym pracę bibliotekarzy.

W niniejszym artykule podzielimy się z Państwem własnym doświadczeniem z wykorzystania mediów społecznościowych w pracy biblioteki szkolnej i pokażemy, jak ważnym kanałem do komunikacji i tworzenia relacji z uczniami może stać się popularna obecnie aplikacja TikTok.

Swoją działalność w mediach społecznościowych jako Biblioteka V Liceum Ogólnokształcącego w Gdyni zaczęłyśmy od założenia konta na Facebooku w lutym 2019 r., na chwilę przed wybuchem pandemii. Co prawda miałyśmy już utworzoną kilka lat wcześniej grupę *Piątka dla Hospicjum*, niemniej jednak była ona zamknięta i przeznaczona tylko dla wybranych uczniów, zaangażowanych w pomoc Hospicjum św. Wawrzyńca w Gdyni. Decyzja o założeniu oficjalnej strony Biblioteki V LO w Gdyni na Facebooku okazała się być doskonałym posunięciem, ponieważ pozwoliła nam na informowanie czytelników o bieżących wydarzeniach w bibliotece i relacjonowanie działań podejmowanych przez nas w czasie pandemii. Kolejnym medium społecznościowym, na którym zdecydowałyśmy się stworzyć

konto, był Instagram, na którym działamy od lutego 2022 r. Oba konta prowadzimy równolegle, zwracając uwagę na różnicowanie pojawiających się tam treści – Facebook, którego odbiorcami są obecnie głównie nauczyciele, jest wykorzystywany przez nas do przekazywania informacji na temat aktualnych wydarzeń w bibliotece, konkursów i projektów czytelniczych oraz do promocji czytelnictwa. Na Instagramie z kolei pojawiają się wybrane treści związane głównie z promocją naszego księgozbioru i polecaniem uczniom konkretnych tytułów wydawniczych. Jednak dopiero konto na TikToku, które prowadzimy od marca 2022 r. (www.tiktok.com/@biblio.vlo.gdynia), pozwoliło nam dotrzeć do naprawdę szerokiego grona młodych odbiorców i w zabawny, humorystyczny sposób promować działania naszej biblioteki.

Czym jest TikTok i jak wykorzystać go w bibliotecznej praktyce? Sama aplikacja została założona w 2016 r. przez chińskie przedsiębiorstwo Byte Dance i z czasem zyskała globalne zasięgi, głównie dzięki prezentowanym tu treściom o lekkim i zabawnym charakterze, które formą są zbliżone do teledysków muzycznych. TikTok pozwala na nagrywanie na telefonie krótkich filmików i urozmaicenie ich różnorodnymi efektami zarówno wizualnymi, jak i muzycznymi. Aplikacja jest w pełni darmowa i ma naprawdę imponujący rezerwuar efektów oraz filtrów gotowych do wykorzystania w tworzeniu własnych treści. Docenią ją z pewnością ci, którzy mają już doświadczenie w montowaniu własnych filmów, jednak nawet laicy, którzy dopiero debiutują na tym polu, odczuwają szybko, jak prosta i intuicyjna w obsłudze jest ta platforma.

Zanim rozpoczną Państwo swoją przygodę z TikTokiem i założą własne konta, warto poświęcić trochę czasu

na poznanie aplikacji i przyjrzenie się temu, jak działają inni użytkownicy TikToka. Ten okres, który poświęca Państwo na obserwację, jest niezwykle ważny i potrzebny, ponieważ pozwoli on Wam lepiej poznać możliwości aplikacji, przyrzeć się prezentowanym tu treściom, poobserwować pojawiające się trendy i przede wszystkim zaplanować własne działania na TikToku. Dopiero wówczas, gdy będą mieli Państwo pomysł na prowadzenie konta i przemyślaną strategię dotyczącą charakteru prezentowanych treści oraz rodzaju podejmowanych działań, warto przyłączyć się do tiktokowej społeczności i regularnie, najlepiej codziennie, publikować własne filmiki.

Naturalne jest to, że na początku korzystania z aplikacji mogą pojawić się obawy natury technicznej, a więc te wynikające z konieczności nauki obsługi nowego medium społecznościowego, jak i opory natury psychologicznej, związane z upublicznianiem własnego wizerunku. Trzeba pamiętać, że podobne wątpliwości mają także młodzi ludzie, którzy zaczynają działać na tej platformie – jeśli pokażemy im, że sami mamy odwagę zmierzyć się z tiktokową rzeczywistością, mamy do siebie dystans i nie obawiamy się nowoczesnych technologii, to zachęcimy ich do współpracy oraz aktywnego włączania się w tworzone przez nas treści. Z naszych dotychczasowych doświadczeń wynika także, że zasady funkcjonowania aplikacji czynią ją przyjazną i bezpieczną dla użytkowników – konta są zabezpieczone dwustopniową weryfikacją, istnieje możliwość moderowania i wyłączenia komentarzy, a na użytkowników łamiących zasady netykiety są nakładane kary.

TikTok – podobnie jak inne media społecznościowe – ma swoje wady i zalety, przy czym korzyści w pracy z omawianym narzędziem na polu bibliotecznym jest zdecydowanie więcej niż w wypadku innych mediów. Co jest szczególnie warte podkreślenia, to przede wszystkim możliwość dotarcia do naprawdę szerokiego grona młodych odbiorców, dla których Facebook oraz Instagram przestały być już atrakcyjne z uwagi na obecność i działanie w tej przestrzeni osób starszych, tzw. boomersów. Odzew, z którym spotykają się treści zamieszczane na TikToku, zdecydowanie przewyższa liczbę lajków uzyskiwanych w innych mediach społecznościowych i w związku z tym znacząco zwiększa szanse na dotarcie z różnymi treściami edukacyjnymi do młodego czytelnika. Kolejną ważną zaletą jest możliwość zaprezentowania biblioteki w nowej, zabawnej i przykuwającej uwagę odsłonie, a także okazja do promocji bibliotecznego księgozbioru czy aktualnych wydarzeń w atrakcyjnej dla młodzieży formie. Z doświadczenia wiemy, że filmiki zyskują o wiele większą oglądalność w internecie niż zdjęcia, a jeśli ich bohaterami są nauczyciele bibliotekarze albo sami uczniowie, zasięgi rosną niemal natychmiastowo.

Problemem, którego z kolei nie wolno lekceważyć, są wynikające z używania i nadużywania aplikacji kłopoty z koncentracją. Filmiki pokazywane na TikToku są bardzo

atrakcyjne i krótkie, co powoduje, że z czasem tracimy zdolność do skupiania uwagi na dłuższych oraz mniej pobudzających treściach, a to niestety wpływa na jakość naszej pracy i nauki. Dlatego szczególnie ważna jest w tym kontekście edukacja medialna w szkołach i uczenie młodzieży umiejętnego korzystania z narzędzi technologiczno-informacyjnych oraz mediów społecznościowych. Trudno zabronić nastolatkom korzystania z tego, co stanowi istotną część ich życia, trzeba im jednak pokazywać, jak się nie zgubić w tej wirtualnej rzeczywistości i mądrze wybierać wśród dostępnych w niej treści.

TikTok jako platforma powstał głównie z myślą o nastolatkach, ci zaś traktują go przede wszystkim jako rozrywkę i w zdecydowanej większości pozostają biernymi odbiorcami prezentowanych tu treści. Jeśli młodzi ludzie podejmują jakieś działania na TikToku, to najczęściej tańczą, śpiewają lub reklamują różne produkty, także w ramach pracy zarobkowej. Są też tacy, którzy wykorzystują aplikację do prezentowania własnych poglądów i opisywania trudnych życiowych doświadczeń, związanych na przykład ze zdrowiem psychicznym. Z kolei dorośli użytkownicy TikToka częściej aktywnie promują ważne edukacyjne treści. Jeśli przyjrzymy się profilom interesujących nas tu przede wszystkim bibliotek, to zauważymy, że większość działających na TikToku instytucji stanowią placówki publiczne. Filmiki, które ukazują się na ich profilach, pokazują w humorystyczny sposób pracę bibliotekarzy i ich codzienność, której ważnym elementem są kontakty z czytelnikami. Ta możliwość przyjrzenia się w krótkich i zabawnych ujęciach pracy biblioteki oraz samych bibliotekarzy sprzyja ociepleniu wizerunku biblioteki i zdecydowanie zmniejsza dystans między bibliotekarzami a czytelnikami. Czytelnicy z większą śmiałością i ciekawością zaczynają przyglądać się rzeczywistości za biblioteczną ladą i odkrywają, że jest w niej miejsce także na żarty oraz dobrą zabawę. Z naszego doświadczenia wynika, że warto obserwować działania innych bibliotek, zarówno polskich, jak i zagranicznych, ponieważ mogą być one dla nas źródłem wielu inspiracji. Ciekawym pomysłem są wspólne duety czy virale, dzięki którym promujemy wizerunek bibliotekarza jako osoby obdarzonej poczuciem humoru i biblioteki jako przestrzeni, w której jest miejsce także na uśmiech oraz dobrą zabawę.

Niewątpliwą zaletą funkcjonowania naszej biblioteki na TikToku jest właśnie ocieplenie wizerunku bibliotekarzy. Zauważyliśmy, że nasi uczniowie częściej się do nas uśmiechają, witają się, a my przestałyśmy być anonimowe. Prezentowane na TikToku filmiki pokazały nas jako osoby mające własne pasje i zainteresowania oraz poczucie humoru, a to pozwoliło nam nawiązać lepszy kontakt z uczniami. Widzimy także dużą różnicę w poziomie zaangażowania uczniów – zaczęli chętniej włączać się w działania, które im proponujemy, sami aktywnie promują książki, uczestniczą w czytelnicznych akcjach, a nawet tworzą ko-

Jak zaczęła się nasza przygoda z Tik Tokiem

- Inspiracja od koleżanki katechетки
- Nowy wizerunek biblioteki
- Założenie konta – we wrześniu 2021 r. (w celu obserwacji i oswojenia się z aplikacją)
- W marcu 2022 r. założenie konta bibliotecznego

Webinarium pt. „TikTok szkolny w bibliotecznym odświeżeniu” przeprowadzone przez autorki artykułu w Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku w styczniu 2023 r.

miksy według własnego pomysłu zainspirowane naszymi tiktokowymi filmikami. Dzięki temu czujemy, że nasza aktywność ma sens i przyczynia się do większej aktywizacji samych uczniów, którzy częściej przychodzą do biblioteki już nie tylko po to, aby wypożyczyć książki, ale i by pograć w gry planszowe lub szachy, porozmawiać czy po prostu odpocząć od hałasu na szkolnych korytarzach. Biblioteka – dzięki obecności na TikToku – zaczęła być postrzegana nie tylko jako miejsce dla pasjonatów książek, lecz stała się także przestrzenią przyjazną dla tych, którzy chcą tu po prostu miło spędzić czas i się zrelaksować.

Obecność biblioteki na TikToku to także świetna okazja do promocji szkoły w lokalnym środowisku. Często czytamy komentarze, w których uczniowie piszą, że zazdroszczą naszym licealistom tego, że w bibliotece tyle się dzieje, że są mangi i kręci się TikTok. Niektórzy nawet wprost deklarują, że chcą stać się uczniami naszego liceum. Widzimy więc wyraźnie, że można potraktować TikTok jako narzędzie marketingowe, dzięki któremu będziemy świadomie kształtować nasz wizerunek.

Jeśli chcą Państwo w pełni wykorzystać potencjał, jaki stwarza TikTok, warto poznać słownictwo związane z konkretnymi działaniami możliwymi do zrealizowania w ramach tej aplikacji. Aktywność tiktokerów zwykle skupia się wokół tzw. trendów. Mogą to być filmy na określone tematy oznaczone konkretnymi hasztagami, przy tym oprócz tych typowo branżowych, jak: #ksiązki #rekomendacje #biblioteka #ulubionyautor, warto wybierać te o dużych zasięgach, np. #dlaciebie #foryou #comedy. Trendami mogą być również modne utwory muzyczne lub ścieżki dźwiękowe, które stanowią bazę pod filmy, które tworzymy, albo popularne w danym momencie filtry i efekty, jakie udostępniła nam TikTok. Efekty to funkcje tiktokowej aplikacji, które umożliwiają zmianę naszego wyglądu bądź wprowadzenie określonego tła, co pozwala nam zmienić się w konkretną postać albo sprawić wrażenie znajdowania się w innym miejscu niż w rzeczywistości, np. w przestrzeni kosmicznej, na łące, w mieście itd. To funkcja, która sprawia prawdziwą frajdę użytkownikom TikTo-

ka i prawdopodobnie najbardziej przyczyniła się do tak wielkiej jego popularności. Warto śledzić pojawiające się niemal codziennie nowe możliwości, jakie oferuje nam ta platforma i próbować je wykorzystywać przy tworzeniu własnych materiałów.

Kiedy zdecydujemy się aktywnie działać w różnych mediach społecznościowych, warto pomyśleć o stworzeniu jednego logo swojej biblioteki i wykorzystywać go wszędzie tam, gdzie będziemy publikować nasze materiały. Warto zadbać o to, by firmujący nasze działania znak był estetyczny i wykonany profesjonalnie. Logo Biblioteki V LO w Gdyni stworzyła jedna z nas, Aneta Batko. Używamy go konsekwentnie we wszystkich naszych mediach społecznościowych, dzięki czemu stało się ono naszym znakiem rozpoznawczym. Dobrym pomysłem jest zaproponowanie uczniom uzdolnionym graficznie konkursu i zachęcenie ich do stworzenia czegoś, co następnie stanie się Państwa wizytówką i będzie sygnować podejmowane przez bibliotekę działania. Logo warto również wstawiać jako znak wodny na zdjęciach, które publikujemy na naszych kontach, ponieważ w ten sposób nie tylko zabezpieczamy się przed kradzieżą, lecz także świadomie i konsekwentnie budujemy własną markę oraz stajemy się rozpoznawalni w przestrzeni internetu.

Mamy nadzieję, że nasze doświadczenia w wykorzystaniu TikToka w pracy biblioteki szkolnej zachęcą Państwa do zapoznania się z tą aplikacją. Jesteśmy przekonane, że biblioteki nie powinny pozostać obojętne wobec social mediów. Nie wolno nam zamykać oczu na możliwości, jakie oferuje współczesna technologia. Chcąc dotrzymać kroku naszym uczniom, musimy odważyć się wyjść ze strefy komfortu i włączyć w wirtualną rzeczywistość, traktując ją jak swego sprzymierzeńca na drodze do nawiązania i podtrzymania kontaktu z młodzieżą. Wizerunek biblioteki i bibliotekarza tylko na tym zyska, jeśli zdecydujemy się – przy pomocy narzędzi bliskich współczesnym nastolatkom – odkrywać przed nimi kulisy bibliotecznego życia i zapraszać ich do świata literatury.

Aneta Batko – nauczyciel języka łacińskiego i bibliotekarz w V Liceum Ogólnokształcącym w Gdyni; opiekun szkolnego koła wolontariuszy *Piątka dla Hospicjum*; prowadzi biblioteczne media społecznościowe; animuje liczne akcje czytelnicze w ramach Dyskusyjnego Klubu Książkowego; akompaniuje na gitarze uczniom występującym podczas szkolnych konkursów i uroczystości.

Joanna Dąbrowska-Samaszko – doktor nauk humanistycznych; redaktor tekstów naukowych i materiałów edukacyjnych; nauczyciel języka polskiego i bibliotekarz w V Liceum Ogólnokształcącym w Gdyni; przygotowuje uczniów do udziału w Maratonie Czytelniczym *Na literackim szlaku*.

WOKÓŁ NAS

Edukacja przez żeglarstwo w *Pomorskich Żaglach Wiedzy*

Marzena Wyścińska-Gajek

W Pomorskiem od 2021 r. jest realizowany projekt pn. *Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne*. Ważnym elementem tego przedsięwzięcia jest żeglarstwo, dyscyplina sportu umożliwiająca wszechstronny rozwój młodych ludzi. Żeglarstwo to piękny sport, który mobilizuje do aktywności fizycznej, uczy współpracy i odpowiedzialności oraz stwarza okazje do sprawdzenia swojej znajomości praw fizyki oraz wybranych zagadnień z matematyki czy geografii. I to właśnie tę dyscyplinę sportu postanowiono wykorzystać w projekcie regionalnym do kształcenia u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych.

Rzeczpospolita
Polska

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku jest partnerem Samorządu Województwa Pomorskiego w projekcie i realizuje wsparcie nauczycieli w zakresie uzyskiwania kwalifikacji do prowadzenia zajęć żeglarskich. Założeniem przedsięwzięcia jest wykształcenie grupy nauczycieli-żeglarzy, którzy będą wykorzystywać swoje żeglarskie umiejętności i pasje w pracy z dziećmi oraz młodzieżą. Wszak uczenie przez doświadczenie jest fantastycznym i najbardziej efektywnym sposobem nauczania. A gdzie, jak nie w naszym regionie, wykorzystać w tym celu morze i żeglarstwo?

W 2021 r. AWFIS przeprowadził szkolenie dla nauczycieli posiadających uprawnienia instruktora żeglarstwa w celu unifikacji ich umiejętności. W kolejnych dwóch latach zaplanowano kursy przygotowujące do uzyskania uprawnień instruktora żeglarstwa, żeglarza lub sternika motorowodnego.

W 2022 r. odbyły się 2 edycje szkoleń przygotowujących nauczycieli do uzyskania uprawnień żeglarza, 3 edycje szkoleń przygotowujących do uzyskania uprawnień żeglarza i sternika motorowodnego oraz 2 edycje szkoleń przygotowujących do uzyskania uprawnień instruktora żeglarstwa.

Kursy odbywają się w Narodowym Centrum Żeglarstwa Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku (NCŻ). Każdy z nich to 6 dni intensywnej nauki, głównie na wodzie – szkolenia mają charakter stricte praktyczny. Podczas niektórych edycji uczestnikom kursów przyszło się zmierzyć z bardzo nieprzyjawnymi warunkami atmosferycznymi. Szkolenia umożliwiają uczestnikom projektu integrację oraz nieformalną wymianę doświadczeń w zakresie realizowanych działań morsko-żeglarskich. Gdy przyjeżdżam do NCŻ zobaczyć, jak przebiegają zajęcia, odnoszę czasami wrażenie, że grupa

Fot. Archiwum AWFIS

Fot. Archiwum AWFIS

Fot. Archiwum AWFiS

Fot. Archiwum AWFiS

jest tak zżyta, jakby znata się wiele lat, a przecież uczestnicy często dopiero na szkoleniu spotkali się po raz pierwszy. Atmosfera w czasie posiłków też jest bardzo pozytywna, ale to tylko wisienka na torcie dla nas jako organizatorów kursów, bo przecież istotą jest przedmiotowy zakres szkoleń.

Nad bezpieczeństwem uczestników oraz wysoką jakością merytoryczną kursów czuwa zespół doświadczonych żeglarzy i motorowodniaków: Janusz Frąckowiak, Zbigniew Czubek, Piotr Ostrowski, Piotr Butowski, Grzegorz Świercz, Tomasz Dudziak, Adam Jankowski i Zbigniew Michalak. Gdy po zakończonym szkoleniu otrzymuję e-mail od uczestnika z podziękowaniami, jest to dla mnie najlepsza rekomendacja szkolenia, a przede wszystkim – prowadzącej je kadry.

W bieżącym roku planujemy przeprowadzić 3 edycje szkoleń dla nauczycieli przygotowujących do uzyskania uprawnień żeglarza i sternika motorowodnego, 5 edycji szkoleń przygotowujących do uzyskania uprawnień instruktora żeglarstwa oraz 1 edycję szkolenia przygotowującego nauczycieli do uzyskania uprawnień sternika motorowodnego.

Szczegółowy wstępny terminarz szkoleń w 2023 r.:

Termin	Rodzaj szkolenia
30-31.03.2023	Sternik motorowodny
17-22.04.2023	Instruktor żeglarstwa
24-29.04.2023	Instruktor żeglarstwa
8-13.05.2023	Instruktor żeglarstwa
12-17.06.2023	Żeglarz jachtowy i sternik motorowodny
31.07-5.08.2023	Żeglarz jachtowy i sternik motorowodny
21.08-26.08.2023	Instruktor żeglarstwa
18-23.09.2023	Żeglarz jachtowy i sternik motorowodny
2-7.10.2023	Instruktor żeglarstwa

Fot. Archiwum AWFiS

Fot. Archiwum AWFS

Od fascynacji podróżami do innowacyjnego zeszytu lekturowego

Agnieszka Litwa-Kozłowska

Pracę w zawodzie nauczyciela rozpoczęłam 20 lat temu jednocześnie na trzech ówczesnych poziomach edukacyjnych (szkoła podstawowa, gimnazjum i liceum). Z jednej strony wyzwania, które stały wówczas przede mną, były typowymi dla każdego początkującego nauczyciela, a z drugiej – musiałam mierzyć się z młodzieżą uzdolnioną sportowo i bardzo aktywną fizycznie, gdyż moim miejscem pracy była, i wciąż jest, szkoła sportowa. Nasi zawodnicy, mistrzowie Europy, a nawet świata, po wyjazdach na zawody często opowiadają swoje wrażenia z pobytów w innych państwach. Jako że lubię zwiedzać i poznawać nowe kultury, z radością słuchałam relacji swoich podopiecznych. Jednocześnie, tak wtedy, jak i dzisiaj, wprost pochłaniałam literaturę podróżniczą, a jedną z autorek, których twórczość szczególnie utkwiła mi w pamięci, była Waris Dirie – somalijska modelka i pisarka, w latach 1997-2003 ambasadorka ONZ.

Szkolenia są przeznaczone dla nauczycieli z województwa pomorskiego i są bezpłatne. Każdy z uczestników otrzymuje pakiet materiałów dydaktycznych oraz ma zapewnione wyżywienie. Dla nauczycieli spoza Gdańska organizator gwarantuje nocleg. Każdy uczestnik po odbyciu szkolenia otrzymuje zaświadczenie. Po zakończeniu kursów są organizowane również egzaminy wymagane do otrzymania uprawnień instruktora sportu w dyscyplinie żeglarstwo, patentu żeglarza jachtowego lub patentu sternika motorowodnego. Egzamin jest odpłatny, ale przystąpienie do niego nie jest obowiązkowe.

Zapraszamy zainteresowanych nauczycieli do wzięcia udziału w szkoleniach.

Marzena Wysińska-Gajek – kierownik projektu *Pomorskie Żagle Wiedzy – wsparcie regionalne* ze strony partnera projektu, Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku.

Jedenaście lat temu zaproponowano mi uczenie dwójki nastolatków z Somalii. Dzieci nie tylko nie potrafiły mówić po polsku, ale też niewiele rozumiały nie tylko w naszym, ale też w żadnym innym europejskim języku. Mimo początkowych obaw, czy sobie poradzę, uznałam, że będzie to ciekawe doświadczenie zawodowe, które z pewnością rozwinię moją warsztat. Gdybym tylko wiedziała, na jak głęboką wodę się rzucam... Okazało się, że na polskim rynku wydawniczym praktycznie nie było materiałów do pracy z obcokrajowcami i wszelkie pomoce musiałam przygotowywać samodzielnie. Jednocześnie, ku mojemu zdumieniu ale i radości, okazało się, że przypisana mi dwójka nastolatków to członkowie rodziny Waris Dirie, która związała się wówczas z Trójmiastem. Związała się do tego stopnia, że postanowiła nauczyć się języka polskiego i od czasu do czasu pojawiała się na naszych lekcjach. Lata mijały, po dwójce So-

malijczyków, zaczęły do mnie trafiać kolejne cudzoziemskie dzieci – przede wszystkim z Rosji, Białorusi, Ukrainy i Irlandii. To, co miało być jednorazowym zadaniem, stało się wieloletnią glottoprzygodą, którą obecnie traktuję jako swoją pasję.

Mam szczęście do ludzi

Šzczęśliwe zrzęczenie losu postawiło na mojej drodze Aleksandrę Dobkę, która pracuje w tej samej szkole co ja, jako rusycystka. Ola jest także koordynatorką programu Erasmus i razem zrealizowałyśmy wiele wymian młodzieżowych oraz innych projektów międzynarodowych. Ponadto wspólnie opracowałyśmy w naszej szkole procedury rekrutacyjne dla uczniów doświadczających migracji. Nasza wspólna praca od zawsze była bezproblemową i obie miałyśmy wrażenie, że świetnie się uzupełniamy. W pewnym momencie uznałyśmy, że chcemy tę współpracę przenieść poza życie

szkolne. Tak powstało nasze wspólne dziecko, czyli Fundacja Razem w Polsce, która w zamierzeniu ma pomagać przede wszystkim nauczycielom uczącym języka polskiego jako obcego. Nie mniej ważnym celem istnienia naszej fundacji jest propagowanie wśród obcokrajowców dziedzictwa i kultury polskiej.

Pierwszy projekt, który postanowiliśmy zrealizować w nowej, pozaszkolnej formie, nie był dziełem przypadku. Na początku wakacji 2022 r. opublikowano wyniki egzaminu ósmoklasisty. Analiza rezultatów uzyskanych przez uczniów cudzoziemskich potwierdziła nasze wcześniejsze obserwacje, że obcokrajowcy nie radzą sobie z poziomem zadań. Długie i skomplikowane, pisane w trybie rozkazującym polecenia, konstruowane na poziomie A2, sprawiają, że uczniowie nie są w stanie rozwiązać stawianych przed nimi problemów. Ponadto rynkowa oferta materiałów przygotowujących do egzaminu ósmoklasisty przeznaczonych dla obcokrajowców była dosyć uboga. Uznaliśmy zatem, że Fundacja Razem w Polsce chociaż po części może wypełnić tę lukę.

Jako że dzisiejsza młodzież preferuje kulturę obrazkową, chcieliśmy, aby nasza publikacja zawierała silny komponent graficzny. Nasz wybór padł na wykorzystanie metody sketchnotingu, która jest atrakcyjna wizualnie, a jednocześnie, jak wskazuje neurodydaktyka, przyspiesza proces nauki. Myśli galopowały, plany się krystalizowały, zarys publikacji stawał się coraz pełniejszy. Niestety, żadna z nas nie jest utalentowana graficz-

nie, w związku z czym do współpracy zaprosiliśmy niezwykle uzdolnione koleżanki: Izabelę Banaszczyk i Martę Jankowską. Iza i Marta odpowiadają w naszym zeszycie lekturowym za opracowanie graficzne i merytoryczne notatek wizualnych – sketchnotek¹, więc te wszystkie oryginalne i piękne karty są dziełem ich niezwykle zgranego duetu. Praca z dziewczynami była dla mnie i dla Oli czystą przyjemnością.

Warto jednocześnie podkreślić, że od samego początku nie planowałyśmy napisania podręcznika. W zamyśle pragnęłyśmy stworzyć pomoc dydaktyczną na poziomie A1+ do B1. Taka konsolidacja zawartości miała być odpowiedzią na zróżnicowany poziom językowy uczniów, często w obrębie jednego zespołu klasowego. Zatem nie miał to być podręcznik, a zeszyt lektur przede wszystkim stanowiący pomoc dydaktyczną dla nauczycieli, którzy mają przed sobą trudne zadanie pracy z dziećmi doświadczającymi migracji.

Muszę też podkreślić, że wpływ na ostateczny kształt naszego zeszytu mieli cisi współpracownicy w postaci nauczycieli i uczniów Ze-

społu Szkół Sportowych i Mistrzostwa Sportowego w Gdańsku. To właśnie oni, jeszcze przed publikacją zeszytu, testowali jego zawartość. Przy czym wśród testujących byli zarówno Polacy, jak i osoby z doświadczeniem migracji, co pozwoliło sprawdzić użyteczność naszej pracy dla wychowanków o różnych potrzebach i możliwościach. Otrzymywane informacje zwrotne pozwoliły dopracować ostateczny kształt zeszytu, a jednocześnie napawały nas radością, ponieważ w większości przypadków były wręcz entuzjastyczne. Okazało się, że – zgodnie z naszymi przewidywaniami – proste formy graficzne połączone z profesjonalnie przygotowanymi zadaniami, kolokwialnie mówiąc, trafiają do młodzieży.

Jak pracować z zeszytem

Zeszyt podzielony jest na dwie główne części. Pierwsza, w osobnych rozdziałach, zawiera opracowanie 18 lektur, a druga, uzupełniająca, jest poradnikiem wykorzystania narzędzi interaktywnych pomocnych w czasie lekcji.

Na pierwszej stronie rozdziałów poświęconych poszczególnym lekturom znajdują się kody QR przekierowujące do pełnego tekstu lektury (pod warunkiem jego dostępności na stronie internetowej www.wolnelektury.pl). Następnie zaprezentowane są 4 całostronicowe szkicnotki. Pierwsza z nich – *rzuć okiem na lekturę* – obrazuje podstawowe informacje na temat święta przedstawionego i problematyki utworu. Ponadto znajdują się tam słowa-klucze, do których przygotowano przypisy. Druga notatka wizualna – *wgrzyź się w temat* – skrótowo opowiada o tematyce i głównych bohaterach danego tekstu. Trzecia sketchnotka – *sprawdź, co pamiętasz* – służy do powtórki wcześniej omawianych zagadnień i pozwala

¹ W Internecie spotkałam się z również takimi tłumaczeniami tego pojęcia, jak *mysłograf*, *gryznotka* czy *rysonotka*, ale wydaje mi się, że najlepszym spolszczeniem byłaby *szkicnotka*.

uczniom wykazać się pomysłowością w samodzielnym tworzeniu notatek. Ostatnia, czwarta sketchnotka – *bohater pod lupą* – pomaga powtórzyć i zebrać dodatkowe informacje na temat danej postaci, co może stanowić dobre przygotowanie do napisania jej charakterystyki. W dalszej części każdego rozdziału znajdują się ćwiczenia glottodydaktyczne podzielone na zadania przed czytaniem, w trakcie czytania i po zapoznaniu się z tekstem. Ta część publikacji pozwoli nauczycielowi sprawdzić stopień zrozumienia tekstu przez ucznia. Na końcu każdego rozdziału znajdują się dwa kody QR prowadzące do zadań interaktywnych, tak bardzo lubianych przez młodzież. Ćwiczenia interaktywne przyjmują formę zadań glottodydaktycznych, jednakże w ciekawej i interesującej formie.

Pierwszą część zeszytu zamykają karty odpowiedzi do wszystkich zadań oraz wytłumaczenie słów-kluczy znajdujących się na pierwszych, dla każdej lektury, notatkach wizualnych.

Ostatnią częścią publikacji jest poradnik wykorzystania 20 narzędzi interaktywnych, które można zastosować na niemalże wszystkich przedmiotach i w ten sposób uatrakcyjnić lekcję.

Zeszyt nie powstałby, gdybyśmy razem z Aleksandrą Dobke nie wystartowały w sierpniu 2022 r. w otwartym konkursie ofert ogłoszonym przez Wojewodę Pomorskiego Dariusza Drelichę. Nasz wniosek został oceniony bardzo wysoko i dzięki temu powstała nie tylko omawiana publikacja, lecz także możliwe było przeprowadzenie czterech edycji szkoleń *ABC metodyki języka polskiego jako obcego*.

Z dumą i radością mogę stwierdzić, że nasz zeszyt od samego początku cieszy się ogromną popularnością – w pierwszym dniu dostępności przestała działać strona internetowa naszej fundacji (www.razemw.pl)! Dzięki statystykom internetowym wiemy, że na dzień 14 lutego 2023 r. licznik pobrań naszego zeszytu (nie) zatrzymał się na liczbie 25 000! Obecnie z naszej publikacji korzystają nauczyciele i uczniowie nie tylko z Polski, lecz także z innych części Europy, jak również z Ameryki Północnej i Południowej, Afryki oraz Australii. Szczególnie cieszy nas odzew użytkowników *Zeszytu*, dzięki któremu wiemy, że stworzyliśmy coś potrzebnego i pożytecznego. Już myślimy o kolejnych projektach...

Zapraszamy do darmowego pobierania *Zeszytu* z naszej strony internetowej: https://razemw.pl/?page_id=190.

Fot. Archiwum szkolne

Agnieszka Litwa-Kozłowska – prezes Fundacji Razem w Polsce; nauczyciel języka polskiego i języka polskiego jako obcego w Zespole Szkół Sportowych i Mistrzostwa Sportowego w Gdańsku; trener, autor programów szkoleniowych i materiałów dydaktycznych; glottodydaktyka i neurodydaktyka to jej pasje.

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Aktywna *Samochodówka*, czyli jak można wykorzystać potencjał edukacyjny aktywności fizycznej

Monika Rolbiecka

Powiedz mi, to zapomnę. Naucz mnie, to może zapamiętam. Zaangażuj mnie, to się nauczę. (Benjamin Franklin) – to maksyma, która towarzyszyć powinna nam każdego dnia, gdy wchodzimy do szkoły. Szkoła to przecież nie tylko budynek, nie tylko miejsce nauki, ale przede wszystkim obszar będący impulsem do współdziałania. Dobrze, że znowu mogliśmy sobie o tym przypomnieć – wolni od nauczania zdalnego oraz od powszechnego narzekania, że całymi dniami siedzimy przed komputerem. Cieszę się, że szkoła, w której mam zaszczyt pracować – Powiatowy Zespół Szkół nr 4 im. Jakuba Wejhera w Wejherowie – może pochwalić się licznymi przedsięwzięciami i akcjami na rzecz propagowania zdrowego stylu życia oraz pozytywnych form spędzania czasu wolnego, którymi chciałabym się z Państwem podzielić.

Jeśli początek roku szkolnego kojarzy się Państwu z bieganiem, to nasze myśli będą w tym samym kierunku, tylko w dosłownym tego słowa znaczeniu. Dzięki naszym miłośnikom biegów przełajowych i na orientację – Pani Marii Maj-Rokosz i Panu Piotrowi Kottowskiemu – nasi uczniowie biorą udział w zawodach sportowych, na których mają możliwość dzielenia swojej pasji z innymi zwolennikami tej aktywności sportowej. Zawodnicy z *Samochodówki* stanowili najliczniejszą reprezentację podczas Memoriału M. Kanteckiego oraz widoczni są zawsze podczas cyklu Biegów Przełajowych City Trial. Szczególnie jesteśmy dumni, że doświadczenie nabywane poza murami szkoły procentuje w bezpośredniej rywalizacji z innymi szkołami. Na arenie powiatu wejherowskiego nasze obie drużyny (żeńską i męską) zdobyły złote medale w drużynowych biegach przełajowych. Nasi chłopcy swoją determinację potwierdzili także na arenie wojewódzkiej, by ostatecznie pod okiem trenera Sławomira Szmudy zdobyć srebrny medal na Mistrzostwach Polski odbywających się w Tomaszowie Lubelskim. Najprostszą formą aktywności sportowej zarażamy także nauczycieli i miłośników naszej szkoły, organizując dwa razy do roku Test Coopera (sesja jesienna oraz sesja wiosenna). W trakcie 12-minutowej próby wytrzymałościowej na starcie dumnie stają ramię w ramię uczniowie z nauczycielami, aby walczyć o osobiste rekordy. Jest to moment, gdy każdy nieco obnaża swoje słabości i pokazuje, w jaki sposób radzi sobie z nadchodzącym kryzysem, by ostatecznie cieszyć się z uzyskanego wyniku lub snuć plany na podrasowanie swojej formy.

Pisząc te słowa, prawie słyszę komentarze tych z Państwa, którzy zdecydowanie mówią bieganiu NIE, podkreślając, że nie jest to ścieżka, którą chciałoby Państwo

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

podążać. Moje wrodzone zamiłowanie do pokonywania kolejnych kilometrów trochę pcha mnie w stronę przytaczania argumentów przemawiających za namawianiem Państwa do założenia stroju biegowego, ale myślę, że to nie czas ani nie miejsce na takie rozważania. Zresztą i w naszej szkole bez trudu można znaleźć osoby, które unikają tej formy ruchu. Dlatego śpieszę z propozycją innej inicjatywy, która w *Samochodówce* ma już wieloletnią tradycję i doczekała się swoich dwóch odsłon – jesiennej i wiosennej. Mowa tu o Szkolnych Dniach Turystyki, które w październiku odbyły się w trzech gru-

pach: pieszej, rowerowej oraz rolkowej. Nieocenioną rolę w organizacji tego przedsięwzięcia odgrywają nasi geografowie – Pani Beata Lange oraz Pan Jacek Brzeziński. To głównie oni wytyczają trasy dwóm pierwszym grupom, sprawdzają teren zanim udadzą się na szlak z uczniami czy też starają się o dofinansowanie na niespodzianki dla uczestników. Grupa rolkowa, której opiekunkami były Panie Joanna Kwiatkowska oraz Maria Maj-Rokosz, otworzyła nową kartę historii akcji zapoczątkowanej przed laty, co świadczy przede wszystkim o otwarciu naszych nauczycieli na zmieniające się potrzeby społeczności szkolnej. Niech rękę podniesie ten z nas, który nigdy w sali lekcyjnej nie usłyszał: *Proszę Pani/Pana, a czy nie moglibyśmy pójść po prostu na spacer?* Może po zapoznaniu się z naszymi relacjami i Państwo zaskoczą swoich wychowanków? Z doświadczenia podpowiem, że grupa kajakowa też zbiera liczne grono amatorów :-)

Fot. Archiwum szkolne

Mówiąc w dzisiejszych czasach o zdrowym stylu życia, nie sposób zapomnieć o zdrowym odżywianiu. Czym zaskoczyć uczniów, jak wdrożyć ich w temat, gdy z każdej strony jesteśmy bombardowani fast-foodami, kolorowymi napojami czy słodkimi przekąskami? Odpowiedź na to pytanie staraliśmy się znaleźć 8 listopada – podczas Dnia Drugiego Śniadania. Głównodowodzącymi tego wydarzenia była nasza specjalistka od diety, Pani Asia Kwiatkowska, przy gorącym wsparciu Pań Pielęgniarek. Od trzech lat kierunkiem, który cieszy się największą popularnością w procesie rekrutacji, jest oddział zdrowia publicznego. To przedstawiciele tych klas postanowili przygotować dla całej szkolnej społeczności porcje zdrowego drugiego śniadania. Dodatkowo wśród uczniów i nauczycieli została przeprowadzona akcja fotograficzna, która polegała na zrobieniu zdjęcia swojego drugiego śniadania. Można było się nim albo po prostu pochwalić, albo skonsultować jego proporcje z naszymi znawcami. Do szkolnego pamiętnika wklejamy także serię fotografii przedstawicieli rady pedagogicznej, kadry kierowniczej oraz naszych ukończonych i zaangażowanych Pań Pielęgniarek – na zdjęciach zgodnie pytamy: *A Ty jadłeś dziś śniadanie?*

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Ponieważ wspomnieniami ciągle jestem w listopadzie, to czy znajdą się wśród Państwa miłośnicy historii, którzy widzą szansę na połączenie tego przedmiotu ze zdrowym stylem życia? Może inspiracją będą dla Państwa nasi miłośnicy dwóch kótek, na czele z Panem Sławomirem Szmudą, którzy tak zaprojektowali trasę Rowerowego Rajdu Niepodległościowego, aby prawie niepostrzeżenie przybliżyć uczniom historię naszego rejonu – tak bezpośrednio związanego z wydarzeniami II Wojny Światowej. Podczas przejazdu znalazł się czas na powtórkę faktów historycznych, zadawanie trudnych pytań, rozmowy o życiu i chwilę ciszy, która czasami przecież jest bardziej wymowna niż tysiąc słów.

Fot. Archiwum szkolne

Gdy niepostrzeżenie na karcie kalendarza pojawia się grudzień, wszyscy w powietrzu czujemy już aromat pierniczków, świeżej choinki i dajemy się porwać świątecznym przygotowaniom. Jak tu znaleźć czas na zadbanie o swoją formę, na pielęgnowanie dobrych nawyków? Odpowiedź dostałam szybciej, niż mogłam się tego spodziewać... Zaczęło się bardzo niewinnie: przewodniczący Samorządu Uczniowskiego, Nikodem Dzienisz, zapytał Dyrektora,

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

czy w szkole można byłoby zorganizować Mikołajkowy Turniej Siatkówki. Po tym, jak razem z opiekunem – Panem Piotrem Kottowskim – przedstawili precyzyjny plan zmagania sportowych potężonych z akcją wsparcia dla naszego ucznia, który w wypadku samochodowym stracił nogę i obecnie przechodzi trudny proces rehabilitacji, nie pozostało nam już nic innego, jak wspierać naszą młodzież w tym przedsięwzięciu. Zarażając się ich radością i chęcią niesienia pomocy dla członka naszej społeczności, zorganizowaliśmy dla Sebastiana jeszcze kilka akcji wsparcia. Tę, o której należy wspomnieć przy okazji promowania zdrowego stylu życia, będzie III Turniej Piłki Halowej *Gramy dla...*

Jeśli ktoś z Państwa pomyślał, że po tak dużych przedsięwzięciach oddaliśmy się pakowaniu prezentów, to nic bardziej mylnego. Po czasie naznaczonym pandemią w hali sportowej ponownie zawitał Szkolny Maraton Fitness zorganizowany przez kadrę nauczycieli wychowania fizycznego naszej szkoły. Uczniowie i nauczyciele, ramię w ramię, w rytm kolęd i piosenek świątecznych, oddali się stepom, pachotkom, piłkom lekarskim, ciężarkom, sztangom i wielu innym sprzętom, by pod czujnym okiem naszych koordynatorów spalać przedświąteczne kalorie. W drużynie siła – dlatego nawet ci, którzy myśleli, że 3 godziny ćwiczeń to zdecydowana przesada, z uśmiechem od ucha do ucha odbierali dyplomy potwierdzające udział i ukończenie tego nietuzinkowego wyzwania.

Jeszcze przed końcem roku kalendarzowego uczniowie klas pierwszych, pod okiem Wychowawców – Pani Ewy Borowiak i Marii Maj-Roksz – szukali swojej ulubionej aktywności fizycznej na lekcji akrobatyki w pobliskim parku trampolin. Ostatniego dnia, w przerwie między klasowymi wigiliami, rozkoszowaliśmy się pokazem fitness wprowadzającym nas w koncert kolęd.

Nie sposób wymienić liczne wycieczki krajoznawcze, na których nasi nauczyciele wszystkich przedmiotów zachęcają do spacerów, poznawania okolicy, zadawania pytań i dbania o siebie oraz swoją kondycję fizyczną.

Jestem im wszystkim i każdemu z osobna ogromnie wdzięczna za ten wspólny front wychowawczy. Jeszcze przed feriami przekonałam się, że nowy, 2023 rok będzie

Fot. Archiwum szkolne

obfitował w kolejne przedsięwzięcia. W styczniu nasza Wolontariuszka i tegoroczna maturzystka – Katarzyna Młyńska – pokazała, w jaki sposób można zrobić coś dobrego dla 2-letniego Leosia walczącego o słuch, łącząc akcją charytatywną z meczami piłki ręcznej i atrakcjami dla całej społeczności naszego miasta.

Obecnie trwają ferie, a nasza szkoła nadal tętni życiem. Na korytarzu spotykam miłośników siatkówki i koszykówki, którzy pod boki Pani Ewy Borowiak i Pana Łusza Maja przyszli razem rozegrać mecz lub podszlifować technikę. Nie jest łatwo zastać pustą siłownię, na której w niepamięć rozpraszają się negatywne emocje. Na naszym boisku też słychać radosny śmiech i odbicia piłki...

Cieszę się, że mogę być częścią takiej społeczności. Cieszę się, że mogę się tym z Państwem podzielić. Cieszę się, że postanowili Państwo doczytać ten artykuł do końca. Będę się cieszyć, jeżeli znaleźli w nim Państwo dla siebie jakąś inspirację. Mamy tyle powodów, by się cieszyć – wystarczy je sobie uświadomić. ■

Monika Rolbiecka – nauczycielka języka niemieckiego i wicedyrektor w Powiatowym Zespole Szkół nr 4 im. Jakuba Wejhera w Wejherowie; pasjonatka metodyki i dydaktyki języka niemieckiego; egzaminatorka maturalna; współautorka ćwiczeń z serii *Niemiecki dla lewniowych – zobacz, zrozum, zapamiętaj* oraz zeszytu zawodowego w branży mechanicznej; miłośniczka biegania.

Podjęcie holistyczne wraz z interdyscyplinarnym spojrzeniem na plastykę

Jasmine Al-Douri, doradca metodyczny PCEN
ds. plastyki, nauczyciel plastyki
w Szkole Podstawowej nr 86 w Gdańsku

Plastyka jako przedmiot kształcenia ogólnego

Plastyka, przedmiot obowiązkowy w szkole podstawowej w klasach IV-VII w wymiarze 1 godziny dydaktycznej, jest ulubioną lekcją prawie wszystkich uczniów. Oczywiście niektórzy lubią ten przedmiot za działania twórcze, artystyczne, ale większość uczniów w klasach starszych traktuje plastykę jako luźną lekcję – *nicnierobienie*¹. Jak podaje Słownik Języka Polskiego, plastyka to dziedzina sztuki obejmująca architekturę, rzeźbę, malarstwo, grafikę itp.², ale termin ten przede wszystkim określa przedmiot w szkole lub zajęcia pozaszkolne, na których uczniowie rysują, malują, rzeźbią oraz poznają podstawowe wiadomości dotyczące sztuk plastycznych³. Utożsamianie plastyki wyłącznie z kreatywnymi działaniami dziecka zdecydowanie nie jest trafne. Pracując z uczniami i tworząc zajęcia plastyczne w różnych zespołach klasowych, dostrzegam czasami niechęć do takich działań, jak np. rysunek czy malarstwo. Nie wynika to z niechęci do jakiegokolwiek aktywności, ale z braku umiejętności technicznych – plastycznych.

Jest pewna grupa osób w zespole klasowym, która radzi sobie dobrze z wyzwaniem plastycznym, ale gros dzieci ma problem z tym, jak rozpocząć pracę, żeby była ładnie zrobiona⁴. Niechęć, a może raczej brak umiejętności do podejmowania prób plastycznych dziecka w określonym temacie, wywołała u mnie potrzebę przyjrzenia się temu problemowi i podjęcia próby jego rozwiązania.

Gdy zajrzymy do podstawy programowej plastyki w szkole podstawowej, dostrzeżemy ujęcie interdyscyplinarne tego przedmiotu. Podstawa programowa uwzględnia kluczowe kompetencje zawarte w zaleceniach europejskich, które rozwijają świadomość kulturową poprzez:

- poczucie związku z tradycją narodową,
- uczestniczenie w życiu kulturalnym,
- docenianie estetyki w życiu codziennym,
- posługiwanie się językiem sztuki,
- znajomość najważniejszych dzieł, które są dziedzictwem kultury.

Podstawa programowa w zakresie plastyki dąży do kształtowania postawy twórczej nastawionej na nabywanie wiedzy i umiejętności, co ma prowadzić do wychowania człowieka innowacyjnego, uczestniczącego w kulturze i w jej upowszechnianiu. Realizacja podstawy programowej wymaga odpowiednich warunków do przeprowadzenia zajęć dydaktycznych.

Edukacja plastyczna, czyli holizm w pedagogice

Wychodząc naprzeciw deficytom edukacyjnym, a właściwie – nieumiejętnym technicznym działaniom plastycznym wśród dzieci, rozpoczęłam wdrażanie własnych metod pracy na lekcji. Skupiłam się na przygotowywaniu tematów tak, aby wszystkie dzieci mogły wyrażać swoją ekspresję twórczą. Wprowadziłam prostsze techniki działań artystycznych, a wybrany temat lekcji zajmuje dwie jednostki dydaktyczne, co oznacza, że wydłużyłam czas pracy nad danym zagadnieniem. Wprowadzenie tego rozwiązania ułatwiło tworzenie prac plastycznych. Rozpoczęłam konstruowanie własnego warsztatu dydaktycznego, bogatego w materiały i narzędzia, dopasowanego do danego zespołu uczniów. Celem mojej pracy jest to, aby coraz większa liczba moich uczniów była zadowolona z wykonania własnej pracy plastycznej. Pochylić się nad dzieckiem – uczniem, zrozumieć oraz pomóc rozwinąć skrzydła w twórczych i kreatywnych działaniach plastycznych; zachęcić, a nie zniechęcić; pobudzić do aktywności; otworzyć na różne działania, tak w przestrzeni szkolnej, jak i poza nią – w ten sposób postrzegam swoją rolę jako plastyka.

W wyniku przeprowadzonych własnych badań ilościowych wśród uczniów poznałam ich umiejętności oraz predyspozycje do plastyki. Analizując wyniki badań, doszłam do wniosku, że trzeba podejść do problemu holistycznie. Dostrzec każde dziecko, wydobyć i rozwinąć ukryte umiejętności, kładąc nacisk na estetykę wykonania pracy w obszarze plastycznym, a także ukazać interdyscyplinarność edukacji plastycznej.

Holistyczne podejście stworzyło interdyscyplinarne ujęcie plastyki. W ten sposób wprowadziłam innowację pedagogiczną o charakterze metodycznym wśród uczniów klas VII, aby ułatwić młodym osobom wejście w kulturę XXI w.

1 Na podstawie przeprowadzonych ilościowych badań własnych 2020-2021 w 27 zespołach klasowych w szkole podstawowej.

2 Definicja wg. Słownika Języka Polskiego PWN, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/plastyka.html> (dostęp 15.10.2022).

3 Tamże.

4 Na podstawie przeprowadzonych ilościowych badań własnych 2020/2021 w zespołach klasowych w szkole podstawowej.

RYСУNEK, RODZAJE I
NARZĘDZIA

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Interdyscyplinarna plastyka

Adresatami innowacji są uczniowie wszystkich klas VII w Szkole Podstawowej nr 86 im. Profesora Jerzego Sampa w Gdańsku. Czas realizacji innowacji obejmuje 1 rok szkolny z możliwością jej kontynuowania w następnym roku szkolnym i poszerzenia o współpracę z innymi przedmiotami (informatyka, język polski, język angielski). Zajęcia innowacyjne odbywają się w ramach zajęć obowiązkowych w czasie 1 godziny lekcyjnej, raz w tygodniu, na lekcji plastyki.

Edukacja plastyczna jest obszarem interdyscyplinarnym. Plastyka nie jest wyłącznie działaniem artystycznym w określonej technice: rysunku czy malarstwie. To wiedza o kulturze, sztuce i technologiach. Bez tych elementów trudno mówić o współczesnej edukacji młodego człowieka.

Holistyczne podejście ma na celu rozwijanie w uczniach postaw kreatywnego oraz krytycznego myślenia w atmosferze otwartości i współpracy z innymi uczestnikami zajęć. Lekcja plastyki ma poszerzać ten proces o umiejętności komunikacyjne wykorzystywane w świecie działań artystycznych. Zakłada się udział czynników zewnętrznych poprzez wychodzenie z przestrzeni środowiska szkolnego: udział w plenerach, warsztatach muzealnych i wydarzeniach kulturalnych lub – w formie online – poprzez udostępniane filmy czy prezentacje multimedialne, wykonane przez nauczyciela prowadzącego przedmiot.

Opis innowacji

Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom oraz wykorzystując swoją wiedzę i doświadczenie, postanowiłam przedstawić inne spojrzenie na edukację plastyczną – tworząc interdyscyplinarną innowację łączącą w sobie naukę sztuk plastycznych poprzez wchodzenie w kulturę XXI w (edukacja przez sztukę) oraz doskonalenie umiejętności komunikacyjnych (językowych) na lekcjach plastyki. Pozwoli to na wyjście poza przestrzeń dotychczas znaną – przybliżając uczniom informacje poprzez prezentację filmową czy multimedialną i udział w wydarzeniach kulturalnych współczesnej sztuki (również przy pomocy internetu) czy rozwijanie umiejętności wykorzystania języka w narzędziach nowych technologii.

Zastosowanie wiedzy w praktyce poprzez realizację różnorodnych zadań plastycznych, promowanie wśród

uczniów udziału w konkursach artystycznych, wykazanie korelacji między wiedzą z zakresu kultury i sztuki a wiedzą z zakresu przyrody, matematyki, literatury czy historii, wpłyną na poszerzenie horyzontów uczniów, wzrost motywacji do nauki jako środka do poznania świata oraz wzrost poczucia własnej wartości.

Założyłam rozwijanie poczucia wartości kultury, poszerzenie wiedzy o znajomość dziedzictwa kulturalnego Miasta Gdańska oraz poznanie instytucji zajmujących się rozwijaniem kultury wysokiej (Opera Bałtycka, Filharmonia, Teatr czy Galeria Sztuki Współczesnej). W miarę możliwości chciałabym organizować wyjścia zespołu klasowego do miejsc kulturalnych Miasta Gdańska.

Rozwijanie u uczniów zasobów słownictwa z języka plastyki następuje podczas pracy w grupach. Zaproponowane działania umożliwiają też utrwalanie poznanej wiedzy oraz rozwój umiejętności dostrzegania związków pomiędzy różnymi obszarami kultury i nauczonymi przedmiotami – językiem polskim, historią, geografią, matematyką, a przede wszystkim informatyką (dodatkowy rozwój kompetencji technologicznych uczniów). Ukazanie interdyscyplinarności, jaka występuje w obszarze plastyki i innych przedmiotów, pozwoli na poszerzenie i rozwinięcie procesu samokształcenia, a przede wszystkim wzmocni wiarę we własne możliwości i umiejętności edukacyjne młodych ludzi.

Edukacja przez Sztukę – moja innowacja pedagogiczna

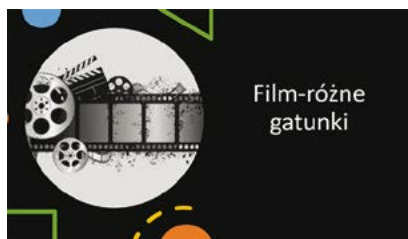
Innowacja pedagogiczna *Edukacja przez Sztukę* ma charakter metodyczno-organizacyjny⁵. W przypadku wprowadzenia zajęć zdalnych jej realizacja może być przeniesiona online, np. na platformę MS TEAMS.

Nauczyciel przygotowuje materiały do zajęć (filmy, prezentacje czy quizy), podręcznik do nauki przedmiotu pełni funkcję materiału dodatkowego.

Cele ogólne omawianej inicjatywy to:

- rozwijanie kompetencji komunikacyjnych w języku polskim poprzez tworzenie okazji do spontanicznej i nieskrępowanej komunikacji,
- odkrywanie znaczeń i wzorców kulturowych przekazywanych poprzez różne formy wypowiedzi artystycznej,
- uatrakcyjnianie sposobu nauczania poprzez działania twórcze i performatywne,

⁵ Innowacja pedagogiczna o charakterze metodyczno-organizacyjnym. Autor: Jasmine Al-Douri – nauczyciel plastyki w Szkole Podstawowej nr 86 im. prof. J. Sampa w Gdańsku. Temat: *Edukacja przez Sztukę – w kulturze XXI wieku*. Przedmiot: plastyka. Data wprowadzenia: 1.11.2021. Planowana data zakończenia: 30.05.2023.

- kształtowanie pozytywnego stosunku do nauki, dostrzeganie interdyscyplinarności działań plastycznych,
 - wzmacnianie motywacji ucznia do działań artystycznych poprzez wsparcie i pracę w grupach,
 - stosowanie różnorodnych technik plastycznych nastawionych na proces twórczy,
 - wprowadzanie nowego słownictwa z wykorzystaniem technik plastycznych,
 - rozwijanie wrażliwości artystycznej i dbałości o estetykę,
 - propagowanie idei tolerancji i poszanowania dla odmiennych kultur,
 - rozwijanie wypowiedzi plastycznej za pomocą nowoczesnych narzędzi technologicznych (programy i aplikacje).
- Uczniowie nabywają umiejętności wyszukiwania, selekcji i opracowania materiałów oraz rozwijają kompetencje społeczne poprzez pracę w grupach, jak również organizują i planują swoje działania.

Innowacja realizuje również cele wychowawcze:

- kształtowanie postaw społecznych i współdziałania w grupie,
- kształtowanie postaw tolerancji i otwartości wobec innych kultur,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za siebie i grupę realizującą projekt,
- kształtowanie postawy systematyczności, pracowitości i kończenia rozpoczętych projektów,
- ćwiczenie uważności i obserwacji świata.

Podczas wprowadzania innowacji, stosują następujące metody:

- ICT (technologie informacyjno-komunikacyjne) i audio-wizualne,
- aktywizujące (praca projektowa, quizy, konkursy, rozmowy dydaktyczne, prace plastyczne zespołowe),
- zajęć praktycznych.

Folklor – sztuka ludowa

Dominuje indywidualna forma pracy, chociaż występuje też praca w grupach oraz w parach.

Innowacją pedagogiczną *Edukacja przez Sztukę* kończy projekt edukacyjny, który jest obowiązkowym indywidualnym zadaniem polegającym na przygotowaniu prezentacji na wybrany temat, z użyciem programu Power Point. Uczniowie samodzielnie wybierają tematy spośród listy zagadnień przygotowanych przez nauczyciela. Uczniowie zapoznają się z tematami 2 lub 3 miesiące wcześniej. Żaden z tematów prezentacji nie powtarza się. Podręcznik stanowi podstawowe źródło wiedzy teoretycznej.

Treści zawarte w innowacji pedagogicznej *Edukacja przez Sztukę* są zgodne z zapisami rozporządzenia MEN w sprawie podstaw programowych wychowanie przedszkolnego i kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2017 r, poz. 356) w zakresie nauczania plastyki na II etapie edukacyjnym. Tematyka oraz stopień trudności zadań są dostosowane do poziomu i możliwości całej grupy.

Podczas lekcji plastyki uczniowie, zainspirowani twórczością Wielkich Artystów, pracują indywidualnie lub tworzą prace grupowe, które są wynikiem ich ekspresji twórczej. Uczą się omawiać dzieła artystyczne oraz przygotowywać recenzję wybranego wydarzenia kulturalnego. W semestrze letnim są planowane wycieczki poszczególnych zespołów klasowych do miejsc kultury (opera, teatr czy filharmonia).

Realizację innowacji pedagogicznej zakończą badania ewaluacyjne przeprowadzone wśród uczniów – wszyscy wypełnią anonimowy kwestionariusz ankiety. Dzięki przeprowadzonym badaniom łatwiej będzie wprowadzić korektę w innowacji, zmieniając działania na lepsze bądź odrzucając mniej przydatne elementy.

Najważniejsze w innowacji pedagogicznej *Edukacja przez Sztukę* jest to, że potrafi zmienić spojrzenie na sztukę. Przestaje być ona oderwana od innych przedmio-

tów ogólnokształcących, a zajęcia nie są wyłącznie czasem szkicowania ołówkiem czy malowania farbami. Lekcje plastyki stają się przestrzenią z wieloma możliwościami aktywności dla ucznia, nawet jeżeli nie opanował on wcześniej technicznych podstaw rysunku czy malarstwa. Każdy uczeń potrafi stworzyć indywidualną pracę plastyczną, jeśli tylko wskażemy mu konkretną ścieżkę działania twórczego.

Interesująca i różnorodna plastyka

Udostępniając zakres tematyczny autorskiej innowacji pedagogicznej, pragnę podzielić się pomysłem i wiedzą oraz zachęcić nauczycieli, aby próbowali działać kreatywnie i twórczo z dziećmi w swojej edukacyjnej przestrzeni, dając możliwości indywidualnego rozwoju w każdym obszarze. Warto poszukiwać tego, co łączy różne przedmioty szkolne – w przypadku plastyki możemy wskazać uczniom jej powiązania z:

- językiem polskim (podczas analizy i interpretacji dzieł sztuki czy pisania recenzji działań artystycznych),
- informatyką (w tworzeniu prezentacji tematycznej czy portfolio),
- historią (omawiając różne epoki i odnosząc się do wytworów ekspresji twórczej człowieka na przestrzeni wieków),
- matematyką (gdy rysujemy piramidy – figury przestrzenne – podczas omawiania architektury Starożytnego Egiptu lub gdy wytyczamy drogę w perspektywie zbieżnej).

Jestem przekonana, że moja innowacja *Edukacja przez Sztukę* jest znakomitym sposobem na wejście w kulturę XXI w. Rozwija w młodym człowieku pewność siebie i wiarę we własne możliwości oraz motywuje do większej aktywności w obszarze swoich działań twórczych w kolejnych latach edukacji, na różnych przedmiotach ogólnokształcących i zawodowych. Stwarza możliwości eksplorowania otaczającego świata oraz wyostroża zmysł estetyczny, uważność i wrażliwość. ■

Uśmiech to niepisana mowa świata, która zbliża ludzi i przełamuje bariery

z Małgorzatą Błaszak,
laureatką konkursu „Nauczyciel Pomorza Roku 2022”,
rozmawia Klaudia Malinowska,
nauczyciel bibliotekarz Pomorskiej Biblioteki Pedagogicznej
w Gdańsku

Klaudia Malinowska: Pani Małgorzato, serdecznie gratuluję Pani otrzymania tytułu *Nauczyciel Pomorza Roku 2022*. Jakie uczucia towarzyszyły Pani w chwili odbierania tej nagrody?

Małgorzata Błaszak: Dziękuję bardzo. Na początku gali byłam zdenerwowana, ale też dumna, że jestem w dziesiątce nominowanych do tytułu *Nauczyciel Pomorza*. Kiedy usłyszałam swoje nazwisko jako zwycięzcy, bardzo się wzruszyłam. Nie mogłam uwierzyć, że to ja otrzymałam ten tytuł. Później była już tylko radość i duma.

K.M.: Odbierając nagrodę, kierowała Pani ciepłe słowa w kierunku dyrektorki swojej placówki. Ile znaczy dla Pani dobry przełożony?

M.B.: Dobry przełożony jest bardzo ważny. Moja dyrektorka jest najlepsza na Pomorzu – kompetentna i zaangażowana. Zna oraz szanuje swoich nauczycieli, ma do nas zaufanie, daje nam dużo wolności, bo szkoła musi być wolna. Wartość ta jest szczególnie ważna w czasach, w których próbuje się ją ograniczać.

K.M.: Uczy Pani i wychowuje dzieci na początku ich szkolnej drogi, kładzie Pani podwaliny pod przyszłą edukację. Czy odczuwa Pani dużą odpowiedzialność z tym związaną?

M.B.: Praca z dziećmi to wielka odpowiedzialność. Początek nauki jest bardzo ważny. Staram się, żeby dzieci lubiły szkołę, chętnie do niej przychodziły. W przyjaznej atmosferze łatwiej jest przekazywać wiedzę i budować fundamenty pod dalszą edukację.

K.M.: Jak opisałaby Pani swoje relacje z obecnymi oraz byłymi uczniami?

M.B.: Myślę, że od początku mojej pracy miałam bardzo dobre relacje z uczniami. Staram się zawsze mieć dla nich czas i uśmiech. Uważam,

Fot. Archiwum szkolne

że uśmiech to niepisana mowa świata, która zbliża ludzi i przetamuje bariery.

K.M.: Czy śledzi Pani dalsze losy swoich wychowanków?

M.B.: Mieszkam w takim środowisku, że wszyscy się znamy, dlatego łatwiej jest mi śledzić losy moich wychowanków. Spotykam ich na ulicy (czasem też w szkole, bo mają już swoje dzieci), rozmawiam z ich rodzicami. Dlatego wiem, co robią. Cieszę się ich sukcesami i smucę, kiedy jest im trudno. Jest mi bardzo miło, gdy mnie zapraszają na 18. urodziny czy wesele. Pamiętają o mnie, a ja jestem z nich dumna.

K.M.: Co jest dla Pani najważniejsze w pracy z dziećmi?

M.B.: Najważniejsze są: cierpliwość, miłość oraz szacunek, którymi otaczamy dzieci i siebie nawzajem. Pokazywanie im, że nauka może sprawiać radość, że nie muszą we wszystkim być najlepsi, bo tak się nie da. Powinni wiedzieć, że każdy z nas jest inny, każdy wyjątkowy, ale nie zawsze musimy odgrywać pierwszoplanowe role.

K.M.: Czy na swojej drodze zawodowej napotkała Pani przeszkody nie do przejścia?

M.B.: Chyba nie było takich przeszkód. Pracowałam z wieloma dyrektorami, zmieniali się ministrowie i reformy w szkole, z którymi nie zawsze się zgadzałam i nie zgadzam. Ja wiem, co mam robić i robię swoje, żeby dzieciom było dobrze.

K.M.: Ma Pani za sobą ponad 30 lat pracy zawodowej. Czy w tym czasie spotkała Pani uczniów, którzy szczególnie Panią zadziwili?

M.B.: Uczniowie mnie ciągle zadziwiają i ja ich chyba też. Wielu z nich spełniło swoje marzenia, o których mówili. Zostali nauczycielami (byli nawet u mnie na praktyce), lekarzami, podróżnikami, rolnikami, policjantami i oczywiście strażakami. Czekam jeszcze na tych, którzy będą wynalzcami i będą odbierali Nagrodę Nobla. Ma być też prezydent Polski. I to jest piękne w naszej pracy!

K.M.: Czy nauczanie dziś jest łatwiejsze czy trudniejsze niż 30 lat temu?

M.B.: Jest inne, bo świat się zmienia. Dlatego musimy szukać nowych rozwiązań, żeby nasze lekcje były ciekawe i inspirujące, rozbudzające kreatywność. Dzieci powinny działać, rozwijać swoje zainteresowania i pasje. Nieraz

warto zrezygnować z realizacji podstawy programowej i zaskoczyć uczniów innymi zajęciami. Nie może być nudno.

K.M.: Kiedy spogląda się na Pani zdjęcia z pracy, widać radosną kobietę, która nie boi się kolorów i kostiumów. Skąd czerpie Pani energię do tego, aby działać i jeszcze dzielić się nią z dziećmi?

M.B.: Jestem wesołą kobietą, chyba trochę zwariowaną. Lubię ludzi, lubię z nimi przebywać i rozmawiać. Energię oraz inspirację do działania dają mi dzieci. One są zawsze szczere, trzeba się od nich tego uczyć i umieć zniżyć się do poziomu dziecka. To daje tyle radości! Bardzo ważna i inspirująca jest dla mnie moja koleżanka prowadząca równoległą klasę. Te kolorowe i szalone inicjatywy wymyśliłyśmy razem i razem je realizujemy. Tak jest łatwiej – co dwie głowy, to nie jedna.

K.M.: Praca jest dla Pani ważna i zajmuje wiele czasu. Czy ma Pani czas na hobby i odpoczynek? Czym zajmuje się Pani w wolnych chwilach?

M.B.: Staram się pracę traktować jak moje hobby, dlatego sprawia mi ona radość. Kiedy mam wolny czas, po prostu leniuchuję, czytam, słucham muzyki. Uwielbiam spacerować nad morzem, mam wtedy czas na rozmyślanie. Uprawiam nordic walking. Uwielbiam podróże, poznawanie świata oraz ludzi. Zbieram magnesy z różnych miast i państw, każdy opisuję i szukam ciekawostek o tych miejscach.

K.M.: Do tytułu *Nauczyciela Pomorza* rekomendowało Panią wiele instytucji lokalnych działających w Sztutowie i okolicach, z którymi Pani współpracuje. Czy uważa się Pani za działaczkę społeczną?

M.B.: Za działaczkę społeczną – chyba nie, ale zawsze służę pomocą, chętnie biorę udział w akcjach na terenie gminy i jestem otwarta na wspólne działania. Wiem, że na wielu ludzi mogę zawsze liczyć i oni na mnie też. Tylko wspólna praca daje efekty, zadowolenie oraz chęć do działania. Jestem dumna, że uczę w szkole w Sztutowie. To tutaj mieszkam i pracuję ze wspaniałymi ludźmi. Dobrze, że jesteście!

K.M.: Przeżywamy obecnie w Polsce kryzys związany z pracą w szkole, wielu nauczycieli odchodzi z zawodu.

O TYM SIĘ MÓWI

Fot. Archiwum szkolne

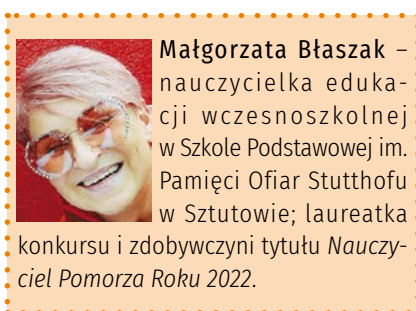
Czy kiedykolwiek miała Pani pokusę, żeby wybrać inną drogę zawodową?

M.B.: Nigdy nie miałam takiej pokusy, zawsze chciałam być nauczycielką i spełniłam swoje marzenie z dzieciństwa. Tak jak mówiłam wcześniej, przeżyłam wiele zmian, ale nigdy się nie poddawałam. Wykonuję swoją pracę najlepiej jak potrafię. Jestem dumna z tego, że pracuję w tym zawodzie.

K.M.: Jakie cele zawodowe stawia Pani przed sobą w tej chwili?

M.B.: Zawodowo osiągnęłam wiele. Moim celem jest kontynuowanie obranej drogi na takim poziomie, jak dotychczas. Marzyłoby mi się kształcenie następców, ale z tym jest problem. Młodzi nie chcą przychodzić dziś do szkoły. Tak, to smutna refleksja na koniec.

K.M.: Dziękuję za rozmowę.

Małgorzata Błaszak – nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej im. Pamięci Ofiar Stutthofu w Sztutowie; laureatka konkursu i zdobywczyni tytułu *Nauczyciel Pomorza Roku 2022*.

Rok 2023 pod patronatem Mikołaja Kopernika

Senat RP przyjął jednogłośnie uchwałę ustanawiającą 2023 Rokiem Mikołaja Kopernika. Datę powiązano z rocznicą pięćset pięćdziesiątych urodzin i czterysta osiemdziesiątą rocznicą śmierci

Mikołaja Kopernika. Senatorowie przypominają w uchwale, że w swoim najświetniejszym dziele *De revolutionibus orbium coelestium* Mikołaj Kopernik przedstawił założenia heliocentrycznej budowy Układu Słonecznego burzące ówczesny obraz świata. Jego odkrycie spowodowało rewolucję naukową zwaną przewrotem kopernikańskim. W uchwale podkreślono także patriotyzm Kopernika: *przez całe życie był wiernym poddanym kolejnych królów polskich z dynastii Jagiellonów, jak pisał nie ma obowiązków większych nad obowiązek względem Ojczyzny, dla której nawet życie należy poświęcić*. Senat RP zwrócił się do uczelni, szkół, organizacji społecznych i mediów o popularyzację postaci Mikołaja Kopernika, który nie tylko dokonał jednego z najważniejszych odkryć w historii ludzkości, ale zapoczątkował również rewolucję naukową, która zmieniła postrzeganie świata. Poza wybitnym astronomem patronami roku 2023 są: Jan Matejko i Wisława Szymborska.

źródło: www.gov.pl

ZDROWE DZIECIAKI TO MY! – efektywne narzędzie edukacji prozdrowotnej w szkole

Materiał „ZDROWE DZIECIAKI TO MY!” [dostępny nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/wd43d>] jest odpowiedzią na problemy zdrowotne dzieci i młodzieży wynikające z długotrwałego okresu nauki zdalnej oraz potrzeby nauczania wczesnoszkolnego w tym zakresie. Opracowany materiał jest narzędziem dla nauczycieli i rodziców, które ma pomóc w wyzwaniu, jakim jest edukacja prozdrowotna w szkole. Opracowanie „ZDROWE DZIECIAKI TO MY!” pozwoli skorzystać nauczycielom w całej Polsce z profesjonalnych, bezpłatnych materiałów edukacyjnych dotyczących zdrowego stylu życia, w tym zdrowego żywienia. Celem opracowania materiałów jest pokazanie, jak w prosty i atrakcyjny sposób przeprowadzać z dziećmi lekcje edukacji żywieniowej z elementami zdrowego stylu życia. Tematy materiałów edukacyjnych dotyczą zdrowych nawyków żywieniowych, wpływu ruchu na zdrowie, zdrowego snu, higieny, bezpiecznych zachowań czy szczepień. Bogato ilustrowany materiał edukacyjny „ZDROWE DZIECIAKI TO MY!” wraz z zadaniami do samodzielnego rozwiązywania jest skierowany do uczniów klas I-III. Ma on atrakcyjną dla dzieci szatę graficzną i zawiera m.in. zadania dla dzieci w tym wykreślanki, rysowanki, rebusy. Z kolei dla nauczycieli zostały przygotowane gotowe scenariusze lekcji. Bohaterami książki są Julka i Tymek, którzy towarzyszą dzieciom przez wszystkie rozdziały książki. Uczniowie dowiedzą się od nich, co to znaczy zdrowo żyć, a także, że zdrowie jest naszą wspólną wartością, o którą należy dbać.

źródło: <https://ncez.pzh.gov.pl>

Fot. B. Kwaśniewska

**Pomorskie Centrum Edukacji
Nauczycieli** w Gdańsku

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Organ prowadzący: Samorząd Województwa Pomorskiego

Placówka posiada akredytację — decyzja Pomorskiego Kuratora Oświaty
w Gdańsku nr 74/2020 z dnia 12 sierpnia 2020 r.

Placówka wpisana do rejestru instytucji szkoleniowych Wojewódzkiego Urzędu
Pracy w Gdańsku pod nr ewidencyjnym 2.22/00057/2007